

Porvoon kaupungin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2021–2025

Rakennus- ja ympäristölautakunta 16.2.2020 § 10

Sisältö

Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

1 Johdanto	3
1.1 Valvonnan suunnitelmallisuus ja tavoitteet.....	4
2 Porvoon ympäristöolosuhteet	4
2.1 Yhdyskuntarakenne	4
2.2 Vesistöt ja niiden tila	5
2.3 Vesihuollon ja jätehuollon järjestäminen	5
2.4 Pohjavesialueet	6
2.5 Luonnonsuojelualueet.....	6
2.6 Porvoon kansallinen kaupunkipuisto.....	6
3 Pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot.....	6
4 Valvottavat kohteet.....	7
4.1 Ympäristönsuojelulain valvonta (YSL)	7
4.1.1 Ympäristöluvanvaraiset ja rekisteröitävät valvontakohteet	7
4.1.2 Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely (YSL 115 a §).....	8
4.1.3 Kertaluonteista toimintaa koskeva ilmoitusmenettely (YSL 118–120 §).....	9
4.1.3.1 Ilmoitus häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavasta toiminnasta (YSL 118 §).....	9
4.1.3.2 Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta (YSL 119 §)	10
4.1.3.3 Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta (YSL 120 §)	10
4.1.4 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta.....	10
4.1.4.1 Poikkeustilanteet ja haittailmoitukset (YSL 169 § ja 186 §).....	10
4.1.4.2 Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi (YSL 180 §)	11
4.1.4.3 Talousjätevesien käsittely (YSL 154–158 §, VNa 157/2017).....	11
4.1.4.4 Muut valvontakohteet	12
4.1.5 Ympäristön tilan seuranta (YSL 143 §).....	12
4.2 Jätelain valvonta	14
4.2.1 Säännöllinen valvonta	14
4.2.1.1 Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta (JL 100 §).....	14
4.2.1.2 Toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä (JL 124 §).....	14
4.2.2 Jätelain yleinen valvonta	15
4.2.2.1 Roskaantuminen	16
4.3 Maa-aineslain valvonta	17
4.4 Vesilain valvonta.....	18
4.5 Vesihuoltolain valvonta	18
4.6 Maastoliikenne- ja vesiliikennelain valvonta	18
4.7 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta	19
4.8 Kemikaalilain valvonta	19
4.9 Ulkoilulain valvonta	20
4.10 Luonnonsuojelulain valvonta.....	20

5 Toimintojen riskinarviointi	21
5.1 Toimialakohtainen riskinarviointi	21
5.2 Laitoskohtainen riskinarviointi	21
5.2.1 Ympäristönsuojelulain mukaiset lupa- ja rekisteröintivelvolliset laitokset.....	21
5.2.2 Jätelain mukaiset laitokset.....	24
5.3 Otantamenetelmät	24
6 Valvontaohjelman laatiminen	24
7 Valvonnan maksullisuus ja valvontatoimenpiteet	26
7.1 Valvonnan maksullisuus	26
7.2 Tarkastukset	27
7.2.1 Määräaikaistarkastukset.....	27
7.2.2 Muut tarkastukset	27
7.2.3 Maa-aineslain mukaiset tarkastukset	28
7.3 Luvan muuttamisen tarpeen arviointi.....	28
7.4 Raporttien ja selvitysten tarkastaminen.....	29
7.4.1 Lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset	29
7.4.2 Vuosiraportointi	29
7.5 Tarkkailutulosten seuranta.....	29
7.6 Hallintapakko ja tutkintapyynnöt.....	30
7.7 Jätelain laiminlyöntimaksut	30
7.8 Valvontaprojektit	30
7.9 Lausunnot.....	30
8 Valvontaohjelman toteutumisen arviointi	31
8.1 Valvontaohjelman toteutuminen ja sen laadinta	31
8.2 Valvontasuunnitelman toteutuminen ja sen päivittäminen	32
9 Valvonnan resurssit ja organisointi	32
9.1 Valvontaan käytettävissä olevat resurssit.....	32
9.2 Vuosittain tehtävät valvontatoimenpiteet	34
9.3 Tehtävien priorisointi.....	34
9.4 Osaamisen ylläpito ja kehittäminen.....	35
9.5 Tietojärjestelmät	35
9.6 Asiakaspalvelu ja viestintä	35
9.7 Delegoinnit.....	36
9.8 Viranomaisten välinen yhteistyö.....	37

1 Johdanto

Porvoon kaupungin ympäristönsuojelu vastaa ympäristönsuojelun tehtävistä Porvoon alueella. Ympäristönsuojeluviranomaisena toimii rakennus- ja ympäristölautakunta. Ympäristönsuojelulain (527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma. Säännös mahdollistaa myös tehtävien asettamisen tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Valvontasuunnitelmaan kootaan tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja, joka asetetaan julkisesti nähtäville ja josta pyydetään lausuntoja. Rakennus- ja ympäristölautakunta tekee valvontasuunnitelmasta päätöksen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvontasuunnitelman laatimisen lisäksi laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa kuvataan tarkemmin tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla. Valvontaohjelma on hallintolain (434/2003) 39 §:n nojalla ei-julkinen asiakirja. Valvon taohjelman osalta lautakuntaan viedään yleiset periaatteet (esim. periaatteet riskinarvioinnille) ja yhteenveto suunnitellusta valvonnasta. Toiminnanharjoittajalla on oikeus saada tietää kohteensa valvontaluokka ja perusteet sen määräytymiselle.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta valvontaohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta. Valvonnasta perittävistä maksuista päätetään ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa.

Rakennus- ja ympäristölautakunta on 13.12.2016 § 148 hyväksynyt Porvoon ympäristönsuojelun voimassa olevan valvontasuunnitelman vuosille 2017–2020. Voimassa olevaa valvontasuunnitelmaa on päivitetty lainsäädännössä tapahtuneiden muutoksien takia 18.5.2018 § 48.

Uusi valvontasuunnitelma vuosille 2021–2025 pohjautuu olemassa olevaan valvontasuunnitelmaan ja siinä on huomioitu lainsäädännössä ja toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset. Valvontasuunnitelma korvaa vanhan valvontasuunnitelman. Valvontasuunnitelma päivitetään valtuustokausittain ja valvontaohjelman yhteenveto vuosittain.

Jätelain (646/2011) 124 §:ssä on säädetty valvontaviranomaisen velvollisuudesta suorittaa toimintojen määräaikaista tarkastuksia. Esimerkiksi laitokset ja toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä, on tarkastettava määräajoin. Jätelain 124 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa sekä toimintoja, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja, varten suunnitelma. Suunnitelmien tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista, ja ne on arvioitava uudelleen vähintään joka kolmas vuosi. Suunnitelmat tuli laatia ensimmäisen kerran viimeistään 30.6.2018.

Valtioneuvoston asetuksessa maa-ainesten ottamisesta (926/2005) 7 §:ssä määrätään myös ottotoiminnan valvomiseksi suoritettavista tarkastuksista. Maa-ainelain mukaisen valvonnan suunnittelu ei ole kuitenkaan lakisääteistä, mutta tehokkaan valvonnan varmistamiseksi myös tätä valvontaa on tarpeen suunnitella.

Ympäristönsuojelulain 168 §:ssä, jätelain 124 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa maa-ainesten ottamisesta 7 §:ssä säädetyt valvontavelvoitteet kattavat vain osan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista valvontavelvoitteista ja muista velvoitteista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavelvoitteista ja muista tehtävistä määrätään lisäksi kemikaalilain (599/2013), maastoliikennelain (1710/1995), merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009), ulkoilulain (606/1973), vesihuoltolain (119/2001), vesilain (587/2011), uuden vesiliikennelain (782/2019), eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain (764/2019) sekä näiden nojalla annettujen asetusten ja määräysten kautta. Myös ympäristönsuojelun yleiseen edistämiseen liittyy valvontatehtäviä.

1.1 Valvonnan suunnitelmallisuus ja tavoitteet

Valvontasuunnitelman ensisijaisena tavoitteena on järjestää luvanvaraisten ja rekisteröityjen toimintojen valvonta säännöllisesti ja tehokkaasti. Suunnitelmallisen valvonnan kautta saavutetaan riittävä, ennalta määritely tarkastustiheys toiminnoille sekä varmistetaan toiminnanharjoittajien kesken tasavertainen tarkastuskäytäntö. Valvonnan tavoitteena on varmistaa lainsäädännön ja lupaehtojen noudattaminen ja sitä kautta ennaltaehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa. Valvonta on tehokkainta, kun se kohdistetaan riskien arvioinnin perusteella erityisesti haitallisimpiin suurimman riskin kohteisiin. Suunnitelmallisen valvonnan tavoitteena on tunnistaa tapaukset, joista aiheutuu vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Samalla seurataan lupamääräysten ja päästöraja-arvojen noudattamista sekä toiminnan yleistä lainmukaisuutta. Valvontasuunnitelmassa kuvataan riskinarvioinnin ja valvonnan priorisoinnin perusteet.

Valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä, tehokasta ja riskinarviointiin perustuvaa. Tähän liittyy valvontatoiminnan resurssien oikea mitoitus ja tarkastuskohteiden priorisointi. Myös viranomaisten yhteistyön onnistuminen on tärkeää. Valvontaan kuuluu valmius rikostutkinnan käynnistämiseen, kun siihen on aihetta.

2 Porvoon ympäristöolosuhteet

2.1 Yhdyskuntarakenne

Porvoon kaupungin maa-pinta-ala on noin 655 km². Lisäksi Porvoon kaupungin alueeseen kuuluu meripinta-alaa noin 1475 km² ja sisävesistöjä yhteensä noin 10 km². Porvoo on yksi keskiajalla Suomeen perustetuista kaupungeista. Kaupungissa on kulttuurihistoriallisesti arvokkaita aluekokonaisuuksia kuten Vanha Porvoo, Empirekaupunki, Hamari sekä Ilolan Postimäki.

Kaupungilla on selkeä keskusta-alue, joka viime vuosina on tiivistynyt erityisesti Porvoonjoen länsirannan rakentamisen myötä. Haja-asutusalueilla ja saaristossa asutus on keskittynyt vanhoihin kyläkeskuksiin, mutta pientalorakentamista on ohjautunut voimakkaasti myös kyläkeskusten ulkopuolelle.

Porvoon väkiluku oli 50 590 henkeä 30.6.2020. Vuonna 2019 julkistetun ennusteen mukaan Porvoon väkiluku kuitenkin kasvaa yli 13 prosentilla vuoteen 2040 mennessä. Vuonna 2040 asukasluvun arvioidaan olevan jo 57 000. Pääsyy väkiluvun kasvuun on voimakas muuttovoitto muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle, johon Porvoonkin arvioidaan tulevaisuudessa liittyvän yhä tiiviimmin. Ennusteen mukaan Porvoon ikärakenteessa tapahtuu voimakkaita muutoksia tulevina vuosina. Alle 15-vuotiaiden lasten määrä vähenee, mutta työikäisten ja erityisesti eläkeikäisten määrä kasvaa nopeasti.

Kesäkaudella Porvoon asukasmäärä kasvaa voimakkaasti vapaa-ajan asutuksen takia. Loma-asutus on keskittynyt erityisesti rannoille. Porvoossa on Louhi- järjestelmän mukaan vuoden 2020 lopussa ollut 3854 vapaa-ajan asuntoa. Rantarakentaminen vaikuttaa mm. virkistyskäytössä olevien vapaiden rantojen määrään ja vesistöjen tilaan.

2.2 Vesistöt ja niiden tila

Porvoon edustan merialueen tila on heikentynyt viimeisten vuosikymmenten aikana. Tähän on vaikuttanut erityisesti Mustijoen, Porvoonjoen ja Ilolanjoen vesien mukana kulkeutuva ravinne- ja kiintoainekuormitus. Jokivesien samentava vaikutus ulottuu runsasvaluntaisina kausina kilometrien päähän jokisuistoista. Porvoonjoen ja Mustijoen kautta tulee vuosittain 95–98 % Porvoon läntiselle merialueelle kohdistuvasta ravinnekuormituksesta. Pääosa jokien kautta tulevasta kuormituksesta on peräisin maataloudesta, erityisesti peltoviljelyssä syntyvästä hajakuormituksesta. Porvoon läntistä merialuetta kuormittavat lisäksi Kilpilahden ja Tolkkisten teollisuusalueet, mikä ilmenee ravinnekuormituksen ohella kemiallisena kuormituksena (mm. öljy, fenoli, klooratut hiilivedyt).

Myös pääosa Porvoon yhdyskuntajätevesien aiheuttamasta kuormituksesta kohdistuu kaupungin läntiselle merialueelle. Yhdyskuntajätevesien aiheuttamaa merialueen kuormitusta vähensi tuntuvasti Porvoon veden uuden jätevedenpuhdistamon käyttöönotto Hermanninsaareissa vuonna 2001. Tämän jälkeen kuormitus on edelleen vähentynyt, kun jätevedenpuhdistamolle on asennettu kaksi fosforinpoistosuodatinta. Vähentyneestä jätevesikuormituksesta huolimatta suuri osa Porvoon edustan merialueesta luokitellaan edelleen käyttökelpoisuudeltaan välttäväksi. Merialueen vedenlaatu täyttää yleensä kesäaikana sosiaali- ja terveystieteiden uimavedelle asettamat hygieeniset laatuvaatimukset. Merialueen pohjaeläimistön tila on seurantutkimusten perusteella kuitenkin heikko ja lajisto paikoin jopa huomattavan niukkaa, mikä heijastaa vesialueen likaantumista.

Porvoon kolme jokea ovat suuren osan vuodesta savisameita. Sameus johtuu sadevesien ja eroosion pelloilta irrottamasta saviaineksesta ja metsäojien varsilta valuvista humuspitoisista vesistä. Jokivarsien ylivoimaisesti suurin yksittäinen pistekuormittaja on Lahden kaupunki, jonka puhdistetut jätevedet lasketaan Porvoonjokeen Kariniemen ja Ali-Juhakkalan puhdistamoilta. Myös puhdistamojen ylivirtaamat aiheuttavat ajoittain pistekuormitusta Porvoonjokeen. Porvoonjoen pääuoman käyttökelpoisuus luokitellaan korkeiden fosforipitoisuuksien ja bakteerimäärien perusteella välttäväksi ja heti Lahden alapuolella huonoksi. Mustijoessa ja Ilolanjoessa veden laatu on arvioitu samoin pääosin välttäväksi. Tehostuneen yhdyskuntajätevesien puhdistuksen ja jätevesien siirtoviemäroinnin ansiosta Porvoonjoen veden hygieenisessä laadussa on kuitenkin viime vuosina havaittu pientä paranemista

Porvoon järvet ovat pääosin pieniä ja matalia. Maa- ja metsätalous sekä puutteellinen hajajätevesien käsittely kuormittavat järviä vaihtelevasti. Järvien vesi on yleensä ollut hygieenisesti hyvälaatuista ja siten uimakelpoista. Maataloudesta peräisin olevat ravinteet kuormittavat matalia, peltojen keskellä sijaitsevia järviä, mikä lisää näiden järvien rehevöitymistä ja umpeenkasvua. Metsäalueiden keskellä sijaitsevat järvet ovat sen sijaan pääosin hyväkuntoisia. Useiden järvien tilaa on olennaisesti heikentänyt aikoinaan tehty vedenpinnan lasku, mikä on heikentänyt niiden kuormituksen kestävyttä.

2.3 Vesihuollon ja jätehuollon järjestäminen

Porvoon vesi ja yksityiset vesihuoltolaitokset eli vesiosuuskunnat vastaavat toiminta-alueillaan vesihuollosta. Porvoon vesi toimittaa Porvoossa kaiken talousveden vesijohtoverkkoon liittyneille kiinteistöille. Myös vesiosuuskunnat (11 kpl) ostavat talousveden Porvoon vedeltä. Talousveden laadun valvonnasta vastaavat Porvoon vesi ja kaupungin terveydensuojelu.

Jätevesiosuuskuntia on Porvoossa jäljellä kaksi. Hinthaaran pohjoinen vesi- ja viemäriosuuskunta toimittaa jätevedet Porvoon veden verkostoon. Porvoon saariston vesihuoltolaitoksen toiminta on 5.4.2016 siirtynyt Porvoon vedelle, mutta osa sen putkistoista (liityntähaarat) on jäänyt edelleen osuuskunnan vastuulle. Porvoon veden vastuulle ovat siirtyneet kaikki Porvoon saariston vesihuoltolaitoksen 12 kyläpuhdistamo, joiden asukasvastineluku (alle 100) ei ole edellyttänyt ympäristöluvan hakemista. Porvoossa on lisäksi neljä muuta tämän kokoluokan yksityistä jätevedenpuhdistamo. Näiden alle 100 asukasvastineluvun puhdistamojen valvontavastuu kuuluu kaupungin ympäristönsuojelulle.

Porvoossa kotitalouksien yhdyskuntajätehuolto on kunnan järjestämää ja jätehuollon käytännön toteutuksesta vastaa Rosk`n Roll Oy siltä osin kuin jätehuollon järjestäminen ei ole jätteentuottajavastuun alaista toimintaa. Rosk`n Roll Oy on Itä- ja Länsi-Uudenmaan kuntien omistama jätehuolto-yhtiö, joka kilpailuttaa ja valitsee alueen jätteenkuljetusurakoitsijat sekä vastaa toimialueensa jätekeskusten ja jäteasemien toiminnasta. Asumisessa syntyvien jätevesilietteiden kuljettaminen on vielä sopimusperusteista.

2.4 Pohjavesialueet

Uudenmaan ELY-keskus on tarkastanut ja luokitellut uudelleen toiminta-alueensa pohjavesialueet vuonna 2019. Porvoossa on yhdeksän alueluokkaan 1 (vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue), yksi alueluokkaan 1E (vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen) sekä kolme alueluokkaan 2 (muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue) kuuluvaa pohjavesialuetta

Kahdelle tärkeimmälle pohjavesialueelle (Sannäs, Saksanniemi) on Länsi-Suomen vesioikeus määrännyt suoja-alueet vuonna 1990. Suurin suojelutarve kohdistuu Sannaisten pohjavesialueeseen, josta pumpataan pääosa Porvoon veden toimittamasta juomavedestä.

2.5 Luonnonsuojelualueet

Porvoossa on luonnonsuojelulain tai valtioneuvoston asetuksen nojalla rauhoitettuja suojelualueita yhteensä noin 12 433 hehtaaria. Natura 2000 -alueita Porvoossa on 37 740 hehtaaria. Porvoossa on sekä vanhoja, 1930- ja 1940-luvuilla perustettuja suojelualueita, kuten Söderskär, Tunholmen ja Ruskis, että 1990- ja 2000-luvuilla perustettuja suojelualueita erityisesti Stensbölessä ja Emäsalossa. Suuri osa suojellusta alueesta on merialuetta, jossa suojelun perusteena ovat erityisesti vesilinnuston tarpeet. Laajimmat suojellut maa-alueet sijaitsevat Porvoonjoen suiston - Stensbölen monipuolisella ja arvokkaalla Natura 2000 -alueella. Alueen pinta-ala on lähes 1 400 hehtaaria ja siihen sisältyy valtakunnallisesti arvokkaita lintuvesiä, lehtoja, vanhoja metsiä ja soita.

2.6 Porvoon kansallinen kaupunkipuisto

Porvoon kansallinen kaupunkipuisto on yksi Suomen yhdeksästä kansallisesta kaupunkipuistosta. Se perustettiin 18. toukokuuta 2010 ja on järjestyksessään viides Suomessa. Puisto oli yksi YK:n luonnon monimuotoisuuden teemavuoden ja Euroopan rakennusperintövuoden valtakunnallisista hankkeista. Kansalliseen kaupunkipuistoon kuuluu 25 erilliskohdetta Porvoonjoen alajuoksulla. Ne ovat merkittäviä sekä kulttuurihistoriallisesti että luonnon monimuotoisuuden kannalta.

3 Pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Porvoon alueella sijaitseva Kilpilahden teollisuusalue on Pohjoismaiden suurin petrokemian teollisuuden keskittymä ja sen päästöt ilmaan muodostavat merkittävän osan koko Uudenmaan ja Itä-

Uudenmaan alueen päästöistä. Kilpilahdessa toimivia yrityksiä ovat mm. Neste Oyj, Borealis Polymers Oy, BEWiSynbra RAW Oy ja Ineos Composites Finland Oy.

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit liittyvät Porvoossa maaperään sekä pinta- ja pohjavesiin ja taajama-alueiden toimintojen osalta viihtyisyyden vähenemiseen. Pilaantumisriskiä aiheuttavat mm. maa- ja kalliokiviainesten ottaminen, maatalous, jätevedet ja viemärit, teollisuus, jätteiden käsittely, maa-aineksien läjittäminen, autoromuttamot, polttonesteiden jakelu, korjaamot ja kemikaalien varastointi. Liikenneväylien varsilla ja Kilpilahden vaikutuspiirissä on meluhäiriötä, jotka ulottuvat vaihtelevasti asutuksen piiriin.

Porvoon vanha teollisuushistoria on jättänyt jälkeensä myös pilaantuneita maa-alueita. Uudenmaan ELY-keskuksen ylläpitämässä Maaperän tilatietojärjestelmässä Porvoon alueella on kaikkiaan 298 pilaantuneeksi epäiltyä tai tiedettyä kohdetta.

4 Valvottavat kohteet

4.1 Ympäristönsuojelulain valvonta (YSL)

4.1.1 Ympäristöluvanvaraiset ja rekisteröitävät valvontakohteet

Porvoossa oli vuonna 2020 yhteensä 29 toiminnassa olevaa lupavelvollista, säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvaa laitosta tai toimintoa, joiden osalta toimivaltainen lupa- ja valvontaviranomainen on Porvoon kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta. Yhdestä yhteislupapäätöksestä on valitettu eikä päätöksen mukaista toimintaa ole aloitettu vuonna 2020. Ympäristönsuojelulain 65 §:n mukaisia rekisteröintejä tai rekisteröinnin muutoksia on tehty 24 ja rekisteröinnin piirissä on 21 kohdetta.

Ympäristönsuojelulain mukaisia säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvia luvanvaraisia ja rekisteröitäviä kohteita on yhteensä 50 kpl. Pääosan säännöllisen valvonnan valvontakohteista muodostavat polttonesteiden jakeluasemat (42 %), maa- tai kalliokiviaineksen louhinta ja murskaus (12 %) sekä jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely (14 %).

Porvoon kaupungin alueella on 30 toiminnassa olevaa lupavelvollista laitosta, joiden toimivaltainen lupaviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Näiden osalta ensisijainen valvontavastuu on Uudenmaan ELY-keskuksella.

Kunnan lupaviranomaisen valvonnassa olevien ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen jakaantuminen eri luokkiin on esitetty alla olevassa taulukossa:

Taulukko 1. Kunnan ympäristölupaviranomaisen valvomat ympäristöluvan varaiset, ilmoitusvelvolliset ja rekisteröitävät toiminnot

Ympäristöluvan varaiset toiminnot Toiminta/laitos	Kohteiden lukumäärä	% kohteista
Metsäteollisuus	0	
Metalliteollisuus	1	
Energiantuotanto	0	

Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttonesteiden varastointi tai käsittely *)	5	
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	0	
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maa-ainesten otto **)	6 (7)	
Mineraalituotteiden valmistus	2	
Nahan tai tekstiilien laitosmainen tuotanto tai käsittely	0	
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	0	
Eläinsuojat	3	
Liikenne	2	
Jätteiden ammattimainen tai laitosmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	7	
Krematoriot	1	
Ampumaradat	1	
Kiinteä eläintarha tai huvipuisto	0	
Pysyvä, ulkona sijaitseva laitosmainen suihkupuhalluspaikka	0	
Rekisteröitävät toiminnot		
Toiminta/laitos		
Energiantuotantoyksikkö	2	
Asfalttiasemat	1	
Polttonesteiden jakeluasema	16	
Kemiallinen pesula	1	
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta tai laitos	1	
Yleisen ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvat toiminnot		
Toiminta/laitos		
Ei vuonna 2020	0	
Yhteensä	50	

*) toiminnot siirtyneet rekisteröintimenettelyn piiriin, mutta eivät ole vielä rekisteröityneet vuonna 2020

**) yksi päätös käsittelyssä Vaasan hallinto-oikeudessa

4.1.2 Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely (YSL 115 a §)

Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely on lupamenettelyn kaltainen menettely, joka koskee tiettyjä, vähäisiä ympäristövaikutuksia aiheuttavia toimintoja. Toiminnan ilmoitusvelvollisuudesta säädetään ympäristönsuojelulain 115 a §:ssä.

Yleisessä ilmoitusmenettelyssä viranomainen antaa valituskelpoisen päätöksen toiminnanharjoittajan jättämän ilmoituksen tietojen perusteella. Ilmoitettavat tiedot vastaavat pääpiirteissään ympäristölupahakemuksessa vaadittavia tietoja.

Ilmoitus on jätettävä toimivaltaiselle viranomaiselle viimeistään 120 päivää ennen toiminnan suunniteltua aloittamista. Porvoossa ei ole lainmuutoksen voimaantulon jälkeen tehty yhtään yleistä ilmoitusmenettelyä koskevaa päätöstä.

Yleisen ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvat toiminnot on esitetty taulukossa 2. Suluissa (x)* on merkitty ne olemassa olevat laitokset, joilla on ympäristölupa ja jotka jatkossa toimintaa laajentaessaan tai muuttaessaan kuuluvat yleisen ilmoitusmenettelyn piiriin.

Taulukko 2. Yleisen ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvat toiminnot

Yleisen ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluvat toiminnot Toiminta/laitos	Kohteiden lukumäärä	
Sahalaitos, vähintään 20 000 m ³ sahatavaraa vuodessa	0	
Terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto	0	
Koneellinen kullankaivuu	0	
Tietyt elintarvike- ja rehuteollisuuden toiminnot, joiden jätevedet johdetaan ympäristöluvanvaraiselle jätevedenpuhdistamolle	0	
Eläinsuoja, vähintään 50 ja alle 300 lypsylehmälle, vähintään 100 ja alle 500 lihanaudalle, vähintään 130 ja alle 600 emolehmiä, vähintään 60 hevoselle tai ponille, vähintään 250 uuhelle tai vuohelle, vähintään 100 ja enintään 750 täysikasvuiselle emakolle, vähintään 250 ja enintään 2 000 lihasialle, vähintään 4 000 ja enintään 40 000 munituskanalle tai vähintään 10 000 ja enintään 40 000 broilerille	0 (3)*	
Yli 50 linja-auton tai kuorma-auton varikko tai vastaavan kokoinen työkonevarikko	0 (1)*	
Ulkona sijaitseva, ampumarata, jolla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 10 000 laukausta vuodessa ja jossa ei ole haulikkoammuntaan tarkoitettua rataa	0	
Kiinteä eläintarha tai huvipuisto	0	
Yhteensä	0 (3)*	

4.1.3 Kertaluonteista toimintaa koskeva ilmoitusmenettely (YSL 118–120 §)

4.1.3.1 Ilmoitus häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavasta toiminnasta (YSL 118 §)

Eriyksen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 118 §). Ilmoitukset koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai ulkoilmatapahtumia (konsertit, moottoriurheilukilpailut jne.).

Ympäristönsuojelupäällikkö tekee ilmoituksista tarvittaessa kirjallisen päätöksen. Ilmoitusten käsittelyyn saattaa liittyä tarkastus. Jälkivalvontatarkastuksia tehdään tarvittaessa. Tarkastukset keskitetään toimintoihin, joiden melupäästöistä arvioidaan aiheutuvan haittaa. Ympäristönsuojelu käsittelee vuosittain noin 20 meluilmoitusta.

4.1.3.2 Ilmoitus koeluonteisesta toiminnasta (YSL 119 §)

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi, on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §).

Ilmoituksista tehdään aina kirjallinen päätös. Ilmoitusten käsittelyyn liitetään tarkastus. Päätökseen voi sisältyä raportointivelvoitteita toiminnan tuloksista tai määräyksiä hankkeen ympäristövaikutusten seurannasta. Ilmoituksia on ollut Porvoossa harvakseltaan, valvontakaudella 2017–2020 yksi kappale.

4.1.3.3 Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta (YSL 120 §)

Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §). Ilmoitus poikkeuksellisesta tilanteesta voi liittyä mm. isoihin purkutöihin, joissa muodostuu paljon jätteitä, poikkeuksellisen haitallisia jätteitä tai joissa purkutyöstä voi aiheutua esimerkiksi merkittävää melu- tai pölyhaittaa.

Ilmoituksista tehdään aina päätös. Kohde tarkastetaan aina ilmoituspäätöksen valmistelun yhteydessä. Päätökseen saattaa sisältyä raportointivelvoitteita kuten jätekirjanpito. Ympäristönsuojelu käsittelee vuosittain yleensä 0–1 poikkeuksellista tilannetta koskevaa ilmoitusta.

4.1.4 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

4.1.4.1 Poikkeustilanteet ja haittailmoitukset (YSL 169 § ja 186 §)

Jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, on valvontaviranomaisen tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Jos saman- aikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista (YSL 169 §).

Ympäristönsuojeluun tulee viikoittain useita ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaisia yhteydenottoja, jotka koskevat ympäristössä esiintyvää haittaa kuten savua, pölyä, melua, jätevettä, öljypäästöä, puutteita jätehuollossa tai roskaantumista. Vuosittainen yhteydenottojen määrä on noin 250–300 kpl. Ympäristöhaittailmoitukset voivat tulla käsittelyyn puhelimitse, sähköpostitse, kaupungin palautejärjestelmän kautta tai satunnaisesti kirjeitse.

Haitan aiheuttajalle lähetetään valvontakirje, jolla ohjeistetaan oikeaan toimintatapaan ja haittojen synnyn ennaltaehkäisyyn. Haittailmoitusten käsittelyyn voi liittyä myös tarkastuksia kohteessa tai yhteydenottoja haitan aiheuttajaan. Haittailmoituksen tekijälle/palautteen antajalle vastataan aina, jos tämä on jättänyt yhteystietonsa.

Tarkastuksella arvioidaan toiminnasta aiheutuva haitta ja tarvittavat toimenpiteet. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus toisen viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sellaista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen viranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi olla esim. terveyshaittaa koskevissa asioissa.

Haittailmoitusten käsittelyssä sovelletaan ympäristönsuojelulain 175 §:ää. Mikäli on tarvetta, ympäristönsuojelu antaa toimintaa koskevia määräyksiä tai keskeyttää toiminnan. Välittömät valvonta- keinot ovat väliaikaisia ja ne viedään viivytyksettä rakennus- ja ympäristölautakunnan käsiteltäväksi.

Rakennus- ja ympäristölautakunta käyttää tarvittaessa ympäristönsuojelulain 186 §:n tarkoittamaa vireillepano-oikeutta ja tekee poliisille tutkintapyynnön.

4.1.4.2 Määräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi (YSL 180 §)

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa yksittäisiä määräyksiä pilaantumisen ehkäisemiseksi (YSL 180 §) muille kuin luvanvaraisille tai rekisteröitäville toimintoille. Annettuja määräyksiä on tarpeen myös valvoa.

4.1.4.3 Talousjätevesien käsittely (YSL 154–158 §, VNa 157/2017)

Jäteveden käsittelyvaatimuksista säädetään ympäristönsuojelulain 16 luvussa sekä valtioneuvoston asetuksessa 157/2017. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluvat vesihuoltolaitosten viemäriverkkojen ulkopuolella sijaitsevilla kiinteistöillä syntyvien talousjätevesien lupa- ja valvonta-asiat (VNa 157/2017). Tämän lisäksi tehtäviin kuuluvat ympäristönsuojelulaissa (527/2014) annetun yleisen jätevesiä koskevan puhdistamisvelvollisuuden (155 §) ja laissa ympäristönsuojelulain muuttamisesta (19/2017) annetun talousjätevesien käsittelyjärjestelmiä koskevan määräyksen (156 §) valvonta- ja neuvontatehtävät. Viranomainen voi lisäksi päättää jätevesien johtamisesta toisen maalle (158 §).

Vuonna 2004 ja sen jälkeen rakennetuilla kiinteistöillä jätevesien käsittelyjärjestelmän tulee täyttää lainsäädännön vaatimukset heti. Vanhat jätevesijärjestelmät tuli kunnostaa 31.10.2019 mennessä lainsäädännön perustason puhdistusvaatimukset täyttäväksi, jos rakennus sijaitsee enintään 100 metriä rannasta tai vedenhankintakäytössä olevalla tai siihen soveltuvalla pohjavesialueella. Kiinteistön omistaja voi hakea ympäristönsuojeluviranomaiselta poikkeamista kiinteistön jätevesien käsittelyjärjestelmän tehostamisesta, mikäli järjestelmän saneeraus on kustannuksiltaan tai tekniseltä vaativuudeltaan kohtuutonta tai jätevesien ympäristökuormitus on vähäinen. Poikkeaminen voidaan myöntää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan (YSL 156 d §). Poikkeamishakemuksista tehdään muutoksenhakukelpoinen viranhaltijapäätös. Kohteeseen tehdään valvontatarkastus ennen hakemuksen käsittelyn aloittamista.

Muilla alueilla sijaitsevilla kiinteistöillä perustason puhdistusvaatimus tulee noudatettavaksi, kun kiinteistöillä tehdään esimerkiksi rakennuksen rakentamiseen verrattavissa oleva rakennuslupaa edellyttävä korjaus- tai muutostyö (YSL 156 b §).

Vesilaitoksen verkoston ulkopuolella olevilla kiinteistöillä tulee olla selvitys tai suunnitelma jätevesijärjestelmästä sekä käyttö- ja huolto-ohjeet (YSL 157 §). Vuonna 2020 Porvoossa aloitettiin järjestelmällinen, herkille alueille kohdistettu valvonta, jonka tavoitteena on selvittää kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien toimivuutta ja mahdollisia saneeraustarpeita. Valvonta aloitettiin Sannaisten pohjavesialueen kiinteistöistä (noin 40 kiinteistöä). Jos kiinteistökohtaisessa jätevesijärjestelmässä havaitaan puutteita, kiinteistön haltijaa kehoitetaan tai tarvittaessa määrätään korjaamaan järjestelmä. Valvontaa jatketaan tulevana vuosina.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien käsittelyn yhteydessä rakennusvalvonnalle annetaan aina ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto rakennus- tai toimenpidelupaan liittyvästä jäte- vesien käsittelysuunnitelmasta.

4.1.4.4

Muut valvontakohteet

Lannan varastointi ja levittäminen (VNa 1250/2014)

Eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamista koskevan asetuksen (1250/2014) ja ympäristönsuojelulain 172 §:n mukaiset valvontailmoitukset (ns. patterointi-ilmoitukset) käsitellään pääasiallisesti toimistotyönä kirjallisen aineiston ja asiakkaan kanssa käydyn neuvottelun perusteella. Tarkastus tehdään harkinnan mukaisesti tarvittaessa.

Lantapatterin sijoitus- paikka tarkastetaan, ellei se selviä karttatarkastelun ja aiempien tarkastuskäyntien perusteella.

Patterointi-ilmoitukset viedään tiedoksi rakennus- ja ympäristölautakunnalle. Ympäristönsuojelu käsittelee vuosittain noin 10 lantapatterien sijoittamista koskevaa ilmoitusta.

Muu maatalouden valvonta

Maatalouden toiminnanharjoittajiin, jotka eivät ole lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyjen piirissä, valvontaa kohdistetaan siten, että voidaan arvioida toimiala- ja myös kohdekohtaisesti ympäristönsuojelun ja jätehuollon tilaa ja tasoa. Osa valvonnasta toteutuu tarkastuksina ja neuvotteluina asiakkailta tulleiden valitusten perusteella, osa muilta viranomaistahoilta tulleiden ilmoitusten perusteella. Maatalouden tai eläinsuojien ympäristönsuojelua koskevia lausuntoja annetaan myös esimerkiksi rakennusvalvonnalle rakennuslupien ja -ilmoitusten sekä toimenpidelupien yhteydessä.

4.1.5 Ympäristön tilan seuranta (YSL 143 §)

Valvonnan lisäksi kunnan on alueellaan huolehdittava paikallisten olojen edellyttämästä ympäristön tilan seurannasta (YSL 143 §). Ympäristönsuojelulain mukaan kunnan on mahdollisuuksien mukaan turvattava hyvä ilmanlaatu alueellaan. Ilmanlaadun turvaamiseksi on määritelty raja-, tavoite-, kynnyks- ja ohjearvot sekä kriittiset tasot. Valtioneuvoston asetuksessa ilmanlaadusta (79/2017) sekä valtioneuvoston asetuksessa ilmassa olevasta arseenista, kadmiumista, elohopeasta, nikkelistä ja polysyklisistä aromaattisista hiilivedyistä (113/2017) on määritelty epäpuhtauksien seuranta- alueet.

Porvoo on osa Uudenmaan ELY-keskuksen seuranta-alueita, jolla on seurattu ilmanlaatua mittauksin, bioindikaattoriseurannoin sekä päästökartoituksin säännöllisesti vuodesta 2004 lähtien. Seurannan riittävyys on tarkistettava viiden vuoden välein. Nykyinen seurantajakso kattaa vuodet 2019–2023.

Hengitettävien hiukkasten ja typenoksidien pitoisuuksia mitataan seuranta-alueella jatkuvatoimisesti kahdella mittausasemalla. Näistä toinen kiertää vuorovuosina alueen suurimmissa kunnissa ja reaaliaikaiset ilmanlaadun mittaustulokset julkaistaan HSY:n verkkosivuilla. Porvoossa asema on noin 5 vuoden välein, viimeksi vuonna 2020. Asetuksessa määrättyjen raja-arvojen sekä tiedotus- ja varoituskynnyksien ylitymisestä tiedotetaan viipymättä väestöä.

Jatkuvatoimisen mittauksen lisäksi Porvoossa on kaksi pysyvää typpidioksidin passiivikeräintä (Mannerheiminkadun varrella ja torilla). Bentso(a)pyreenin pitoisuuksia kartoitetaan Uudenmaan ELY-keskuksen seuranta-alueen pientaloalueilla yhdessä mittauspisteessä/vuosi. Kiertävä PAH-keräin on tulossa Porvooseen vuonna 2022.

Koko alueen kattava bioindikaattoriseuranta on toteutettu viiden vuoden välein.
Bioindikaattoriseurannan maastotyöt on tehty vuonna 2020 ja uusin raportti valmistuu vuonna 2021.

4.2 Jätelain valvonta

4.2.1 Säännöllinen valvonta

Jätelaissa (646/2011) on säädetty ympäristönsuojeluviranomaiselle velvollisuus säännöllisesti valvoa rekisteröitäviä toimintoja (100 §) sekä toimintaa, jossa syntyy vaarallista jätettä (124 §). Toimi- valtaisen viranomaisen on määräajoin asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa

1. harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä
2. syntyy vaarallista jätettä
3. harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä
4. toimitaan jätteen välittäjänä tai
5. toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla jätelain 124 §:n mukaisista tehtävistä on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely ja jätteen kansainvälisten siirtojen valvonta niiltä osin kuin ne kuuluvat kunnan ympäristönsuojeluviran- omaisen valvottaviin kohteisiin. Luvanvaraisen ja rekisteröitävän toiminnan osalta valvoja on luvan valvontaviranomainen tai rekisteröinnin tehnyt viranomaisen. Vastuu vaarallista jätettä tuottavan toiminnan valvonnasta on jakamaton kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ELY-keskuksen välillä.

Jätelain nojalla valvottavien toimintojen mukaisessa valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin luvanvaraisten toimintojen valvontakeinoja ja -menettelyjä. Jätelain nojalla tehtävän valvonnan keinoja ovat mm. toiminnanharjoittajan lähettämät raportit ja seurannat sekä jätteiden vastaanottajien ja käsittelijöiden raportoinnin seuraaminen.

4.2.1.1 Rekisteröitävä jätteen keräystoiminta (JL 100 §)

Jätelain 100 §:n mukaan jätteen ammattimaista keräystoimintaa harjoittavan on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle toiminnan merkitsemiseksi jätehuoltorekisteriin. Ilmoitus jätteen keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin on valvonnan väline. Sen avulla kunnan ympäristönsuojeluviranomainen saa tiedon valvottavasta toiminnasta. Asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi keräystoiminta tulee tarkastaa säännöllisesti.

Porvoon alueella on tehty 12 jätelain mukaista rekisteröintiä ja rekisteröinnit koskevat 117:ää eri kohdetta. Ympäristönsuojelu kirjaa ilmoitukset saapuneeksi ja kirjaa rekisteröitävän toiminnan tiedot Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristönsuojelun valvonnan sähköiseen asiointijärjestelmään (YLVA). Tämän jälkeen ympäristönsuojelu ilmoittaa kirjallisesti keräystoimintaa harjoittavalle rekisteröinnistä. Rekisteröinnistä peritään taksan mukainen maksu. Keräystoiminnan harjoittajalle toimitetaan rekisteröintiä koskeva ilmoitus sekä kopio tarkastuspöytäkirjasta.

Kukin jätteenkeräyspaikka tarkastetaan ennen rekisteröinnin tekemistä. Rekisteröinnin jälkeinen valvontatarve arvioidaan tapauskohtaisesti. Tarkastustarpeeseen vaikuttaa mm. toiminnan laajuus kerättävät jätejakeet ja toiminnasta aiheutuva pilaantumisen vaara. Tarkastettavat kohteet valitaan otannalla tai kohdentamalla valvonta tietyn toimijan kohteisiin. Tämän lisäksi valvontaa tehdään haittailmoitusten perusteella.

4.2.1.2 Toiminnat, joissa syntyy vaarallista jätettä (JL 124 §)

Jätelain säännöllisen valvontavelvollisuuden piiriin kuuluvat muut kuin ympäristöluvanvaraiset

toiminnot. Luvanvaraisten toimintojen osalta jätelakia valvotaan osana ympäristö - tai maa-aineslupan valvontaa. Ympäristönsuojelu on alustavasti selvittänyt vaarallista jätettä Porvoon alueella tuottavat yritykset kesällä 2016. Yrityksiä arvioitiin olevan yli 100. Kattavaa rekisteriä vaarillista jätettä tuottavista toiminnoista ei ole. Tarkastettavia toimialoja ovat mm. auto- ja venehuolto, painotalot, kemianteollisuus ja maansiirto.

Vaarallista jätettä tuottavia toimintoja tarkastetaan pääsääntöisesti projektiluonteisesti, mutta myös riskiperusteisen harkinnan mukaan. Tarkastettavat toiminnot valitaan otannalla kohdentamalla valvonta esim. tiettyyn toimialaan.

4.2.2 Jätelain yleinen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain yleinen valvonta kohdistuu muun muassa jätehuoltoon liittymisen valvontaan, jätehuoltomääräysten noudattamisen valvontaan ja roskaantumisasioihin. Liittyjävalvontaa ja jätehuoltomääräyksiä valvontaa tehdään pääsääntöisesti kirjallisten vireillepanojen perusteella. Valvontaa tehdään myös osana muuta ympäristövalvontaa.

Kevyin valvontatoimenpide on tehdyn haittailmoituksen perusteella lähetettävä ohjekirje, jolla pyritään ohjaamaan toimintaa lain, asetusten sekä jätehuolto- ja ympäristönsuojelumääräyksiä mukaiseksi. Ohjekirje voi koskea esimerkiksi jätehuollon asianmukaista järjestämistä tai savuhaittojen synnyn ehkäisyä.

Jätelain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen (JL 125 §) roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Määräyksen antaminen soveltuu tilanteisiin, joissa ei suoraan ole annettu yleistä säännöstä tai määräystä, jota vastaan olisi toimittu, mutta toiminta ei kuitenkaan ole jätelain tavoitteiden mukaista. Yksittäisen määräyksen antaminen on luonteeltaan hallintopakkoa kevyempi toimenpide. Mikäli yksittäinen määräys annetaan, viranomainen myös valvoo sitä.

Alueelliset jätehuoltomääräykset

Uudenmaan jätelautakunta on kahdentoista kunnan (Askola, Hanko, Inkoo, Karkkila, Lohja, Loviisa, Pornainen, Porvoo, Raasepori, Sipoo, Siuntio ja Vihti) yhteislautakunta, jonka vastuulla on jätehuoltoon liittyvät viranomaistehtävät jäsenkuntien alueella. Lautakunta laatii alueelleen jätehuoltomääräykset, antaa jätelakiin ja jätehuoltomääräyksiin perustuvia yleisiä määräyksiä ja hyväksyy kotitalouksien jätehuoltotaksan ja -maksut sekä antaa jätehuoltoon liittyviä lausuntoja muille viranomaisille.

Ympäristönsuojeluviranomainen vastaa jätelain yleisestä valvonnasta kunkin kunnan alueella.

Rakennus- ja purkutyömaiden jätehuollon valvonta

Porvoossa rakentaminen on ollut vilkasta ja siihen liittyvä rakennus- ja purkujätehuollon valvonta vaatii huomiota. Valvonnassa kiinnitetään huomiota erityisesti jätelain 8 §:n mukaisen etusijajärjestyksen sekä jätteistä annetun asetuksen 16 §:n mukaisten lajitteluvuorotteiden noudattamiseen. Rakentajiin pyritään olemaan yhteydessä Lupapisteen kautta jo hankkeiden alkuvaiheessa, minkä lisäksi erityisesti suuriin purku- ja saneerauskohteisiin on tarpeen tehdä tarkastuksia. Tarkastus pyritään ajoittamaan työmaan alkuun, jolloin voidaan myös selvittää, miten pölyntorjunta kohteessa toteutetaan.

Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Yleisötilaisuuksista ei saa aiheutua jätelain 72 §:ssa tarkoitettua ympäristön roskaantumista.

Alueellisten jätehuoltomääräysten (1.2.2021) 34 §:n mukaan yli 1 000 henkilön yleisötilaisuudesta on ilmoitettava kunnan ympäristösuojeluviranomaiselle viimeistään kaksi viikkoa ennen tapahtumaa. Ympäristösuojeluviranomainen voi vaatia, että tilaisuudelle on laadittava ja esitettävä jätehuoltosuunnitelma.

Valvontaa toteutetaan ennakoivalvontana ohjeistamalla tapahtumien järjestäjiä sekä tarvittaessa vaatimalla ja käsittelemällä laaditun jätehuoltosuunnitelman.

Jätteiden hyödyntämisen valvonta maarakentamisessa

Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (843/2017) eli ns. MARA-asetus astui voimaan vuoden 2018 alusta. Asetuksella pyritään lisäämään jätteiden hyödyntämistä maarakentamisessa luonnonkiviainesten sijasta ja edistämään kiertotaloutta. Tiettyjä jätteitä kuten betonimursketta voidaan hyödyntää maanrakennuksessa kevennetyillä prosessilla ilman ympäristölupaa. Jätteen hyödyntämistä koskeva rekisteröinti-ilmoitus (MARA-ilmoitus) tehdään alueelliselle ELY-keskukselle, joka tarkastaa ilmoituksen ja vie sen YLVA-tietojärjestelmään.

Vastuu maarakentamisessa käytettävän jätteen hyötykäytön valvonnasta on alueellisella ELY-keskuksella. Käytännössä maarakentamiseen soveltuvien jätteiden laadun varmentaminen ja niiden ohjautuminen lainmukaisiin paikkoihin edellyttää myös kunnan ympäristösuojeluviranomaisen valvontaa esim. haittailmoitusten vastaanottamisena tai valvontatarkastuksina. MARA-kohteita koskevat valvontatehtävät ohjataan Uudenmaan ELY-keskukselle.

Kirjallisesti vireille tulleet, pienimuotoiset ja ei-ammattimaiset jätteiden hyödyntämishankkeet arvioidaan ja käsitellään lausunnotmenettelyllä ympäristösuojelumääräyksiin kirjattujen periaatteiden mukaisesti.

4.2.2.1 Roskaantuminen

Roskaamisasiat tulevat viranomaisen tietoon yleensä haittailmoitusten perusteella. Tilanteen selvittämiseksi kohteeseen tehdään tarkastus. Roskaantuneen alueen valvonnassa otetaan huomioon rajapinnat yhtäältä maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaiseen rakennetun ympäristön valvontaan ja toisaalta ympäristösuojelulain mukaiseen maaperän pilaamiseen. Mikäli toimivaltainen viranomainen on rakennusvalvonta tai ELY-keskus, siirretään asia tarvittaessa toimivaltaiselle viranomaiselle ratkaistavaksi.

Rakennetun ympäristön siisteys

Rakennetun ympäristön epäsiisteys voi johtua epäasiallisesta ulkovalvonnasta, huonosti hoidetuista rakennuksista tai jätteistä. Usein kyse on kaikista asioista samanaikaisesti. Jätelain valvonnassa voidaan kuitenkin puuttua vain jätteisiin. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kautta asiaa voidaan lähestyä kokonaisvaltaisemmin. Rakennetun ympäristön siisteyteen on tehokkaampaa puuttua MRL:n mukaisena valvonta-asiana.

Rakennetun ympäristön epäsiisteys kuuluu pääosin rakennusvalvonnan vastuulle. Ympäristösuojelu puuttuu rakennetussa ympäristössä käytännössä jättejakeisiin, joista voi aiheutua ympäristön pilaantumista. Näitä ovat erityisesti vaaralliset jätteet. Nämä jättejakeet saattavat edellyttää nopeampia toimenpiteitä kuin alueen muu siivous.

Kunnan vastuu roskaantuneen alueen siivoamisessa

Mikäli roskaajaa ei saada selville ja siivoaminen on kohtuutonta kiinteistön omistajalle, on vastuu roskaantuneen alueen siivoamisesta viime kädessä kunnalla. Kunnalle annettavasta

roskaantuneen alueen siivoamista koskevasta määräyksestä päättää ELY-keskus. Asia laitetaan tarvittaessa ELY-keskukseen vireille rakennus- ja ympäristölautakunnan päätöksellä. Päätökseen kirjataan asian selvittämiseksi tehdyt toimenpiteet sekä lautakunnan näkemys kunnan siivousvelvollisuuden perusteista.

Kaupungin maa-alueella todetussa roskaamistapauksessa pyritään tarkastuksin selvittämään roskaaja.

Roskaustapauksesta tehdään ilmoitus poliisille. Mikäli roskaajaa ei saada selville, ilmoitetaan tapauksesta kaupungin kuntateknikalle, jolle kuuluu vastuu kaupungin omistamien alueiden siivoamisesta.

Maaperän pilaantuminen roskaamisasioissa

Roskaantumiseen voi liittyä myös maaperän pilaantumisen vaaraa. Erityisesti alueet, joilla on varastoitu tai käsitelty vaarallisia jätteitä epäasiallisesti sekä alueet, joilla on viitteitä jätteen polttamisesta, on syytä ilmoittaa pilaantuneiden maa-alueiden valvonnasta vastaavalle ELY-keskukselle.

Maaperään haudatut jätteet sisältävät aina riskin myös maaperän pilaantumiselle. Tällaisissa tapauksissa valvonta-asian hoitamisesta ja siihen liittyvästä työnjaosta neuvotellaan ELY-keskuksen kanssa. Mikäli kyse on ainoastaan maaperään haudatuista jätteistä, kunnan ympäristönsuojeluviranomainen määrää jätetäytön poistamisesta. Jos tapaukseen sisältyy riskiä maaperän pilaantumisesta jätejakeiden lisäksi, edellyttää tilanne maaperän pilaantumisen selvittämistä ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Jätejakeet voidaan tällöin poistaa pilaantuneen maaperän kunnostuksen yhteydessä.

Maaperän kunnostustöihin liittyvät ilmoituspäätökset käsittelee Uudenmaan ELY-keskus. Maaperän kunnostustöitä valvovat sekä Uudenmaan ELY-keskus että Porvoon ympäristönsuojelu. Ulkopuolinen laadunvalvoja raportoi kunnostustyöt valvontaviranomaisille. Päivityksen maaperän tilan tietojärjestelmään tekee Uudenmaan ELY-keskus.

Ympäristönsuojelu ohjeistaa uusien pilaantuneiden kohteiden maaperätutkimusten tekemisessä. Tutkimustulosten perusteella ympäristönsuojelu ohjeistaa tarvittaessa kunnostussuunnitelman tekemisessä YSL 136 §:n mukaisten viranomaismenettelyiden aloittamisessa. Ympäristönsuojelu toimittaa tiedot Uudenmaan ELY-keskukselle maaperän tilatietojärjestelmään siirtämistä varten.

Kaupungin ympäristönsuojelumääräykset

Porvoon kaupunginvaltuusto on hyväksynyt voimassa olevat ympäristönsuojelumääräykset. 29.8.2012 § 45. Ympäristönsuojeluviranomainen voi perustelluista syistä hyväksyä poikkeamisen määräyksistä. Valvontatehtäviä syntyy myös ympäristönsuojelumääräyksiin liittyvien valitusten ja haittailmoitusten perusteella.

4.3 Maa-ainelain valvonta

Maa-ainelain mukaiset lupa- ja valvontaviranomaisen tehtävät ovat siirtyneet kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 1.7.2016. Porvoossa on 13 luvitettua maa-ainelain mukaista valvontakohdetta. Lisäksi valvontakohteisiin kuuluvat myös maa-ainesten kotitarveoton alueet. Kaikista kotitarveottoalueista ei ole tehty maa-ainelain edellyttämiä ilmoituksia, joten valvottavien alueiden määrästä ei ole kattavaa tietoa.

Maa-ainelupia ei ole jaettu riskiperusteisesti valvontaluokkiin, vaan kaikki kohteet tarkastetaan kerran vuodessa. Maa-ainelain valvonnasta peritään vuosittainen valvontamaksu maa-ainetaksan mukaisesti. Säännöllisen valvonnan lisäksi tarkastus on suoritettava maa-aineluvan

haltijan, asianosaisen tai muiden tahojen perustellusta vaatimuksesta. Tarkastus voidaan näissä tapauksissa jättää suorittamatta vain, jos sitä voidaan pitää ilmeisen tarpeettomana.

4.4 Vesilain valvonta

Vesilailla säädellään erilaisia vesitaloushankkeita, kuten vesien käyttöä, vesistö rakentamista, uittoa, ojitusta, vesistöjärjestelyjä ja veden ottamista. Vesilain mukainen lupaviranomainen on Etelä- Suomen aluehallintovirasto.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo vesilain (587/2011) ja sen nojalla annettujen päätösten ja määräysten noudattamista. Tämä valvontatehtävä on rinnakkainen ELY-keskuksen kanssa. ELY:n ja kunnan viranomaisten toimivalta on pääosin jakamatonta, menettelyistä sovitaan tapauskohtaisesti. Ojitusasioiden valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ruoppausten ja suurien ojitushankkeiden käsittely kulkee ELY-keskuksen kautta.

Vesilain mukaiset lupa- ja valvonta-asiat voivat tulla vireille asianosaisten yhteydenottoina tai viranomaisten omasta aloitteesta. Porvoon kaupungin ympäristönsuojelu tarkastaa harkinnan mukaan noin 10–20 vesistö rakentamiskohdetta vuosittain joko omatoimisesti tai yhdessä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Ympäristönsuojelu ei tee vesilain mukaista suunnitelmallista valvontaa.

4.5 Vesihuoltolain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena. Tehtävänä on valvoa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen liittymistä vesihuoltolaitoksen viemäriin ja vesijohtoon sekä käsitellä lain 11 §:n tai 17 c §:n mukaisia vapautushakemuksia.

Vapautushakemusten käsittelyn yhteydessä tehdään kohteeseen tarkastus. Valvontakohteet tulevat vireille myös rakennusvalvonnassa käsittelyssä olevien maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien tai naapurivalitusten kautta.

Vesihuoltolain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi vesihuoltolain 11 §:n nojalla myöntää vapautuksen vesi- ja viemäriverkostoon liittymisestä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella ja 17 c §:n nojalla vapautuksen liittämismuutoksen hulevesiviemäriin. Vapautushakemuksia käsitellään muutamia vuosittain. Tarkastustarve arvioidaan erikseen kunkin kohteen osalta. Vesihuoltolain valvonta ei sisällä suunnitelmallista valvontaa.

Vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla on arviolta satoja kiinteistöjä, jotka eivät ole liittyneet vesi- ja/tai viemäriverkostoon, mutta jotka eivät myöskään ole hakeneet liittymismuutoksen vapautusta. Tällaisten kiinteistöjen liittymään kehottaminen kuuluu ensisijaisesti vesihuoltolaitoksille (vesiliikelaitokselle tai vesiosuuskunnille). Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on tarvittaessa tämän jälkeen määrätä kiinteistö liittymään verkostoon tai hakemaan vapautusta liittymismuutoksen vuoksi. Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatyötä vaikeuttavat vesihuoltolaitosten puutteelliset tiedot liittymättömistä kiinteistöistä.

4.6 Maastoliikenne- ja vesiliikennelain valvonta

Maastoliikennelain (1710/1995) toimeenpano ja lain noudattamisen ylin valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle. Lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten yleinen valvonta

kuuluvat ELY-keskuksille ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kunnan tehtäviin kuuluvat muun muassa moottorikelkkareitin reittisuunnitelmien ja reitin pitäjän hyväksyminen, lupien myöntäminen moottoriajoneuvokilpailuihin ja -harjoituksiin sekä tehtyjen päätösten valvonta. Maastoliikennelain 30 § ja 1.1.2020 voimaan astunut lainmuutos (1429/2020) mahdollistavat maksun perimisen maastoliikennelain mukaisista luvista.

Uusi vesiliikennelaki (782/2019) astui voimaan 1.6.2020. Vesiliikennelain 106 §:n mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen harjoitusten tai muiden tapahtumien toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa merkityksellisiä ympäristöhaittoja. Näiden luvanvaraisten toimintojen valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Porvoon kaupungin ympäristönsuojelu tekee vuosittain noin yhdestä kolmeen maastoliikennelain tai vesiliikennelain mukaista tarkastusta. Kohteet valvotaan tapauskohtaisesti ja lupien käsittelystä peritään hyväksytyyn taksan mukainen maksu.

4.7 Merenkulun ympäristönsuojelulain valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 9. luvun 3 §:n mukaisen huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu myös jätehuoltoviranomaisen hyväksymien, satamaa koskevien jätehuoltomääräysten valvonta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa merenkulun ympäristönsuojelulain 12. luvun 5 §:n nojalla. Ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmat ja merkitsee ne ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Porvoossa on kahdeksan rekisteröintivelvollista huvivenesatamaa ja kaksi rekisteriin ilmoitettua veneiden talvisäilytysaluetta. Huvivenesatamat tarkastetaan rekisteröinnin yhteydessä ja tarvittaessa esimerkiksi muutosten yhteydessä. Huvivenesatamien tarkastuksia suoritetaan erillisen harkinnan mukaan.

4.8 Kemikaalilain valvonta

Kemikaalilain valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus. Kemikaalilain 11 §:n mukaan valvontatehtäviin kuuluu kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säädösten lisäksi valvoa

- 1) biosidiasetuksen (EU 528/2012) 17 artiklassa ja kemikaalilain 30 §:ssä tarkoitetussa hyväksymispäätöksessä biosidivalmisteen käytölle asetettujen ehtojen ja edellytysten noudattamista
- 2) POP-asetuksen (EY 1102/2008) aineen käyttöä koskevien 3 ja 4 artiklan noudattamista
- 3) REACH-asetuksen (EY 1907/2006) aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa.

Pelastusviranomainen tekee päätöksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin

valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (685/2015) 4. luvun 33 §:n tarkoittamasta kemikaalin vähäistä käsittelyä ja varastointia koskevasta ilmoituksesta. Päätös toimitetaan tiedoksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Kemikaalilain valvonta toteutetaan ensisijaisesti ympäristönsuojelulain ja jätelain nojalla tehtävän laitosvalvonnan yhteydessä. Valvontaa tehdään tarvittaessa yhteistyössä pelastusviranomaisen kanssa. Valvonta toteutetaan tekemällä tarkastuksia kemikaaleja valmistavien, varastoivien ja käyttävien toiminnanharjoittajien tiloihin ja/tai tutustumalla asiakirjoihin. Jos valvonnassa havaitaan toisen viranomaisen toimivaltaan kuuluvia puutteita, niistä ilmoitetaan kyseiselle viranomaiselle.

4.9 Ulkoilulain valvonta

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii hallintosäännön nojalla ulkoilulain tarkoittamana leirintäalueviranomaisena, joka valvoo leirintäalueita koskevien ulkoilulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Porvoossa on neljä ulkoilulain tarkoittamaa kohdetta. Kohteet pyritään tarkastamaan vuosittain tai muuten tarvittaessa. Suunnitelmallista valvontaa ei tehdä.

4.10 Luonnonsuojelulain valvonta

Luonnonsuojelulaissa ei ole esitetty varsinaisia valvontatehtäviä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää hallintosäännön nojalla luonnonmuistomerkkien rauhoittamisesta ja rauhoituksen lakkauttamisesta. Tapauksia on harvoin, ja kohteet tarkastetaan rauhoitukseen liittyvien kokousasioiden valmistelun yhteydessä.

Porvoon alueella on 51 luonnonsuojelualuetta, 5 luontopolkua ja 5 lintutornia. Luonnonsuojelualueista 5–10 kohteen alueelle tehdään vuosittain tarkastus. Tarkastukset kohdistetaan alueisiin, joilla on eniten kävijöitä tai joista tehdään roskaamisilmoituksia. Polkujen ja tornien kunto tarkastetaan vuosittain tai useammin tarveharkinnan mukaan. Kohteita kunnostetaan ja rakenteita korjataan tarpeen mukaan.

5 Toimintojen riskinarviointi

Riskin ymmärretään yleisesti tarkoittavan toiminnasta aiheutuvaa tapahtumaa, jonka seurauksena ympäristö voi pilaantua. Riskin merkittävyyteen vaikuttaa riskin toteutumisen todennäköisyys ja seurausten vakavuus. Mitä suuremman riskin toiminta ympäristölle aiheuttaa, sitä tiiviimmin sitä on valvottava.

Perusteellisessa riskinarvioinnissa huomioidaan sekä toimiala-, että laitoskohtaiset riskit. Laitoskohtainen riskinarviointi sisältää toiminta- ja sijaintiriskien arvioinnin.

5.1 Toimialakohtainen riskinarviointi

Pääosan säännöllisen valvonnan valvontakohteista muodostavat polttonesteiden jakeluasemat, maa- tai kalliokiviaineksen otto, eläinsuojat sekä jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely. Koska luvanvaraisia ja rekisteröitäviä eri toimintoja on vähän ja niiden toiminta tunnetaan hyvin, ei toimialakohtaista riskinarviointia ole tehty.

5.2 Laitoskohtainen riskinarviointi

5.2.1 Ympäristönsuojelulain mukaiset lupa- ja rekisteröintivelvolliset laitokset

Riskinarvio on tehty kaikille lupa- ja rekisteröintivelvollisille toiminnoille. Riskinarviointi on tehty laitoskohtaisena ja siinä on arvioitu toiminnasta aiheutuvia riskejä laitoksen sijainnin, toiminnan ja päästöjen sekä valvontahistorian näkökulmasta (taulukko 2). Pisteitä laitokselle on annettu jokaisesta kohdasta joko 0 tai 1. Piste 0 on annettu silloin, kun riskiä ei ole katsottu olevan tai aiheutuvan ja luku 1 silloin, kun riskin olemassaolo on tunnistettu.

Toiminnan sijoittuminen luokitellulle pohjavesialueelle, vesistön läheisyyteen tai sen valuma-alueelle on katsottu riskiksi, samoin sijoittuminen alle 500 metrin etäisyydelle asutuksesta tai muista häiriintyvistä kohteista. Toimintariskeissä riskiksi on tunnistettu mm. laitoksen ikä (yli 10 vuotta), useita eri tuotantoprosesseja sisältävä toiminta, päästöt ilmaan ja viemäriin, suuret jätemäärät (yli 5000 kg/a), laitteiden ja tilojen ikä (yli 10 vuotta), kuljetettavien ja varastoitavien jätteiden laatu (nestemäiset jätteet, vaaralliset jätteet) sekä jätteiden maastavienti.

Kunkin laitoksen riskejä on arvioitu myös toteutuneen valvontahistorian näkökulmasta. Riskeiksi on katsottu mm. aiemmissa tarkkailutuloksissa todetut muutokset haitta-ainepitoisuuksissa, tarkastuksilla todetut puutteet esimerkiksi jätteiden varastoinnissa tai suojausrakenteissa, lupamääräysten noudattamatta jättäminen, laiminlyönnit raportoinnissa sekä valvontahistorian aikana tapahtuneet onnettomuudet, vahingot tai läheltä piti -tilanteet

Taulukko 2. Laitoskohtainen sijainti- ja toimintariskin arviointi

Pisteet	Sijaintiriski
	Pohjavesi
	Pintavesi
	asutuksen /loma-asutuksen läheisyys
	Tarkkailu
	vaikutuspiirissä olevat muut herkäät kohteet (koulut, sairaalat, luonnonsuojelu- ja virkistysalueet)
Pisteet	Päästöriski/ toimintariski
	toiminnan luonne ja laajuus
	tilat ja laitteet
	tuotantoon ja valmistukseen liittyvät tekijät
	kuljetukset ja varastointi
Pisteet	Valvontahistoria
	tarkkailun tulokset
	aiemmin havaitut puutteet ja riskit

Riskin merkittävyyttä arvioidessa on otettu huomioon riskin toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisen pilaantumisen merkittävyys. Tämä on tehty tarkastelemalla, miten todennäköistä riskin toteutuminen on. Samalla on tarkasteltu riskin realisoitumisen vakavuutta ympäristölle. Seuraukset on luokiteltu vähäisiin, haitallisiin sekä vakaviin. Näin riskit on pisteytetty asteikolla 1–5 merkityksettömästä riskistä (1) sietämättömään riskiin (5). Ympäristöluvan myöntäminen tarkoittaa, että luvan ehdot todennäköisesti estävät ympäristön vakavan pilaantumisen. Riskin arvioiminen sietämättömäksi edellyttää siten aina valvontatoimia tai luvan myöntämisen edellytysten uudelleen arvioimista.

Taulukko 3. Riskin merkittävyyden arviointi

Seuraukset (pilaantumisen merkittävyys)			
Todennäköisyys (riskin toteutuminen)	vähäiset	haitalliset	vakavat
epätodennäköinen	1 merkityksetön riski	2 vähäinen riski	3 kohtalainen riski
mahdollinen	2 vähäinen riski	3 kohtalainen riski	4 merkittävä riski
todennäköinen	3 kohtalainen riski	4 merkittävä riski	5 sietämätön riski

Riskien merkittävyys on huomioitu kertomalla kukin tunnistettu riski merkittävyyden antamalla lukuarvolla 1–5. Näin kullekin valvottavalle laitokselle on saatu oma riskeihin ja niiden merkittävyyteen perustuva pisteytys.

Riskipisteytyksen perusteella laitokselle on määrätty valvontaluokka (taulukko 4). Valvontaluokkia on neljä, I–IV. Riskiluokkien sanalliset kuvaukset on esitetty taulukossa 5.

Luokan I laitokset tarkastetaan kerran vuodessa, luokan II kerran 3 vuodessa, luokan III kerran viidessä vuodessa ja luokan IV laitoksen kerran 8 vuodessa.

Taulukko 4. Riskeihin ja niiden merkittävyyteen perustuvat valvontaluokat

Pisteet	Valvontaluokka	Tarkastustiheys
yli 31	I	kerran vuodessa
20–30	II	kerran 3 vuodessa
10–19	III	kerran 5 vuodessa
0–9	IV	kerran 8 vuodessa / lupakauden aikana

Taulukko 5. Riskiluokkien kuvaukset ja tarkastusvälit

Riskiluokat	
Riskiluokka I	"Ympäristöpäästöllä voi olla terveyteen ja ympäristön tilaan liittyviä merkittäviä seurauksia. Vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Valvontakäynnit kerran vuodessa"
Riskiluokka II	"Ympäristöpäästöllä voi olla viihtyvyyteen ja ympäristön tilaan liittyviä, kestoaltaan vaihtelevia seurauksia. Valvontakäynnit kerran kolmessa vuodessa"
Riskiluokka III	"Ympäristöpäästöllä voi olla vähäisiä ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Ei aiheuta ympäristön pilaantumista. Valvontakäynnit kerran viidessä vuodessa"
Riskiluokka IV	"Ympäristöpäästöllä ei ole merkittävää vaikutusta ympäristöön. Valvontakäynnit kerran kahdeksassa vuodessa"

Pisteytyksen perusteella valvontaluokkaan I kuuluvia ympäristölupalaitoksia on kolme, luokkaan II kuuluvia 19, luokkaan III kuuluvia kolme ja luokkaan IV kuuluvia neljä. Tarkastuksen perusteella laitoksen riskipisteytys voi muuttua ja laitos siirtyä ylempään tai alempaan valvontaluokkaan.

Ympäristönsuojelulain perusteella rekisteröidyistä laitoksista I luokkaan kuuluvia laitoksia on yksi, II luokkaan kuuluvia yhdeksän ja III luokkaan kuuluvia 11. Luokkaan IV kuuluvia rekisteröityjä laitoksia ei ole.

Valvontaohjelma ja tarkastussuunnitelma laaditaan valvontaluokkien perusteella siten, että kukin laitos tulee tarkastettua säännöllisesti valvontaluokkansa mukaisesti. Ympäristönsuojelulain mukaiset määräaikaistarkastusten tarkastuskohteet ja -tiheydet perustuvat edellä kuvattuun riskiarviointiin.

5.2.2 Jätelain mukaiset laitokset

Jätelain valvonnan osalta riskinarviointiin perustuvat tarkastussuunnitelmat tulee laatia sellaisten kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan kuuluvien laitosten ja yritysten tarkastuksista, joiden toimintaan liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Jätteen kansainvälisiä siirtoja tiedetään liittyvän Porvoon alueella yhden yrityksen toimintaan. Yritys on rekisteröity jätelain 100 § perusteella ja valvonta toteutetaan osana rekisteröityjen toimintojen valvontaa.

5.3 Otantamenetelmät

Määräaikaistarkastusten ajankohdat voidaan määrittää myös erilaisilla otantamenettelyillä. Otantarhymät voivat olla muun muassa toimialaryhmiä, riskiperusteisesti valikoituja ryhmiä, muita ennakoita määriteltyjä ryhmiä tai otanta voidaan tehdä puhtaana satunnaisotantana.

Otanta käytetään vaarallista jätettä tuottavien (JL 124 §) ja jätelain 100 §:n perusteella rekisteröityneiden yritysten säännölliseen tarkastamiseen. Otanta kohdistetaan tietyn toimialan, toimijan tai sijaintialueen kohteisiin. Mikäli yrityksen toimintaan sisältyy jätteen kansainvälisiä siirtoja, valvotaan laitosta riskiluokan II mukaisesti.

6 Valvontaohjelman laatiminen

Valvontaohjelma koostuu yhteenvedosta ja ympäristönsuojelun sisäiseen käyttöön tarkoitettusta kohde- ja toimenpidetaulukosta, joka on valvojan keskeinen työkalu. Valvontaohjelmaan kuvataan suunnitellut valvontatoimenpiteet tulevalle ohjelmakaudelle. Valvontaohjelma sisältää tiedot kaikista toteutettavista luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista sekä niiden muista säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Siinä esitetään suunnitelma toteutettavasta säännöllisestä valvonnasta ja sen kohdentamisesta, kuten luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista sekä laitosten tarkkailutulosten ja vuosiraporttien tarkastamisesta. Valvontaohjelmassa esitetään myös arvio edellisen vuoden valvonnan toteutumisesta. Valvontaohjelmaan merkitään tiedot kaikista luvanvaraisista ja rekisteröintivelvollisista toiminnoista, vaikka toimintaa harjoitettaisiin vielä siirtymäsäännösten perusteella aiemman luvan tai oikeuden perusteella.

Valvontaohjelma laaditaan vuosittain, ja se pidetään uusien ja poistuvien luvanvaraisten toimintojen osalta jatkuvasti ajan tasalla. Valvontaohjelman yhteenvedon osalta valvontaohjelma on julkinen asiakirja. Rakennus- ja ympäristölautakunta vahvistaa vuoden lopussa tai seuraavan toimintavuoden alussa valvontaohjelman seuraavalle vuodelle. Valvontaohjelmasta päättäminen voidaan myös delegoida viranhaltijalle. Valvontaohjelman toimenpide- ja kohdeluetteloa ei julkaista.

Toiminnanharjoittajalle ilmoitetaan valvonnan yhteydessä oma valvontaluokka sekä perusteet sen mää- räytymiselle.

Valvontakohteet on koottu kohdekohtaisesti jaettuina lainsäädännön ja valvontatyypin mukaisiin ryhmiin. Valvontaohjelma koostuu ympäristönsuojelulain lupalaitosten, ympäristönsuojelulain rekisteröityjen toimintojen, maa-ainelain valvontakohteiden, jätelain säännöllisen valvonnan kohteiden, merenkulun ympäristönsuojelun sekä vesilain valvontakohteiden valvonnan vuosisuunnitelmista.

Ympäristönsuojelulain mukainen säännöllinen valvonta koostuu laitoskohtaisesta luettelosta, jossa on esitetty suunnitellut määräaikaistarkastukset sekä tarkkailu- ja raportointivelvoitteet. Määräaikaistarkastusten tiheys perustuu laitoskohtaiseen riskinarviointiin.

Maa-ainelain valvontakohteet on koottu laitoskohtaisesti, ja niihin tehdään valvontatarkastukset vuosittain. Maa-ainelain valvonnasta laskutetaan maa-ainestaksan mukaiset valvontamaksut.

Jätelain säännöllisen valvonnan kohteet sisältävät jätelain 100 §:n mukaisesti rekisteröidyt jätteen kerääjät ja toiminnot, joissa muodostuu merkittäviä määriä vaarallisia jätteitä. Tiedot toiminnoista, joissa muodostuu vaarallisia jätteitä, ovat puutteelliset ja niitä tarkennetaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Jätelain säännöllistä valvontaa kohdennetaan riskiperusteisesti toimintoihin, joissa muodostuu erityisen paljon vaarallisia jätteitä, tai joita sijaintinsa tai toiminnan laadun vuoksi voidaan pitää riskikohteina.

Vesilain valvontaa tehdään kunnissa lähinnä vireillepanojen perusteella. Vesilain mukaisten lupien valvonta on sovitun mukaisesti pääsääntöisesti ELY-keskuksen vastuulla. Valvontakohteista kuitenkin ylläpidetään riittäviä perustietoja, jotta valvontatoimiin voidaan kiireellisissä tapauksissa ryhtyä viivytyksettä.

7 Valvonnan maksullisuus ja valvontatoimenpiteet

7.1 Valvonnan maksullisuus

Valvontatoimenpiteitä ovat tarkastukset sekä raporttien ja seurantatietojen tarkastaminen sekä ilmoitusten ja yleisöilmoitusten käsittely. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa tehostaa antamiaan määräyksiä hallintopakolla.

Suunnitelmallisen valvonnan toimenpiteistä peritään maksu (YSL 205 §). Maksut perustuvat ympäristönsuojeluviranomaisen laatimaan valvontaohjelmaan ja ympäristönsuojeluviranomaisen takassa hyväksytyihin maksuihin. Valvontaohjelmaan on kirjattu kaikki maksulliset valvontatoimenpiteet. Maksullisia toimenpiteitä määräaikaistarkastusten lisäksi ovat mm. vuosikertomuksen tarkastaminen, YSL 175 ja 176 §:n mukainen tarkastus hallintopakkomääräyksen valvomiseksi tai 181 § mukainen tarkastus toiminnan keskeyttämisen noudattamiseksi. Rikkomuspohjaiset maksut koskevat kaikkea toimintaa.

Jätelain suunnitelmallisesta valvonnasta voi 1.1.2018 voimaan astuneen lakimuutoksen jälkeen periä maksun (JL 144 §), kun valvontasuunnitelma on tehty ja taksa päivitetty. Maksullisia toimenpiteitä määräaikaistarkastusten ja muiden säännöllisten valvontatoimien lisäksi ovat mm. jätelain mukaisten ilmoitusten tai muiden asioiden käsittely sekä tarkastukset ja muut valvontatoimet, jotka ovat tarpeen jätelain 75, 125 ja 126 §:n mukaisen kiellon tai määräyksen antamiseksi ja sen noudattamisen valvomiseksi.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi myös valvontaviranomaisena määrätä jätelain 131 §:n mukaisen laiminlyöntimaksun, jos jätteen kerääjä laiminlyö 100 §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä ilmoitus jätehuoltorekisteriin.

Maastoliikennelain (1995/1710) 30 §:n mukaisesta moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa haettavasta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen luvasta peritään taksan mukainen maksu. Maksu peritään suoritteen tuottamisesta aiheutuvien kokonaiskustannuksien mukaisena ja siihen sisältyy mm. valmisteluun liittyvä maastotarkastus. Maksun perimisen mahdollistava lakimuutos (1429/2019) on astunut voimaan 1.1.2020 ja maksu on huomioitu 25.8.2020 § 79 hyväksytyssä ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa.

Uuden vesiliikennelain (782/2019) 106 §:n mukaan moottorikäyttöisellä vesikulkuneuvolla suoritettavien kilpailujen, harjoitusten tai muiden tapahtumien toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla vesialueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa merkityksellisiä ympäristöhaittoja. Laki on astunut voimaan 1.6.2020 ja mahdollistaa maksun perimisen luvan käsit-

telystä. Maksu on huomioitu 25.8.2020 § 79 hyväksytyssä ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa. Maksu peritään suoritteen tuottamisesta aiheutuvien kokonaiskustannuksien mukaisena ja siihen sisältyy mm. valmisteluun liittyvä maastotarkastus.

Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta (764/2019) on astunut voimaan 1.9.2020. Lain 16 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä yhteensovittamisesta maksun, jonka perusteista määrätään kunnan hyväksymässä taksassa. Yhteensovittamisesta perittävä maksu on huomioitu 25.8.2020 § 79 hyväksytyssä ympäristönsuojeluviranomaisen taksassa.

Maa-aineslain valvonnasta peritään vuotuista valvontamaksua, joka perustuu vuotuisen ottomäärään ja ottoalueen pinta-alaan. Maksua peritään tämän lisäksi suunnitelmallisesta valvonnasta poikkeavista valvontatarpeista kuten vakuuksiin liittyvistä muutoksista sekä pakkokeinopäätöksistä.

7.2 Tarkastukset

Tarkastuksista sovitaan pääsääntöisesti toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen. Tarkastukseen kuuluu ennakkovalmistelu, keskimääräinen matka-aika, varsinainen tarkastus, tarkastuskertomuksen laadinta, toiminnanharjoittajan toimittamien raporttien läpikäynti ja muu tarkastuksen aiheuttama jälkityö. Tarkastus voi koskea kohteen koko toimintaa tai vain tiettyä osaa siitä. Tarkastuksesta laaditaan valvontakertomus, joka toimitetaan allekirjoitettuna toiminnanharjoittajalle, muille tarkastuksessa mukana olleille tahoille ja kirjataan Dynasty asiakirjahallintaan. Allekirjoitettu tarkastuskertomus tallennetaan sähköisenä ympäristönsuojelun yhteiselle työasemalle kunkin työntekijän oman työaseman lisäksi

7.2.1 Määräaikaistarkastukset

Keskeisin suunnitelmallisen valvonnan keino on ympäristöluvallisissa ja rekisteröitävissä kohteissa tehtävä määräaikaistarkastus. Määräaikaistarkastusten tiheys on määritetty ympäristöriskien järjestelmällisen arvioinnin sekä valvontakäytien havaintojen perusteella. Tällöin on huomioitu toiminnan mahdolliset ja tosiasialliset vaikutukset ihmisen terveyteen ja ympäristöön. Samalla on huomioitu päästöt, onnettomuuden riski sekä paikallisen ympäristön herkkyys.

Ympäristölupalaitosten ja rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastukset ovat maksullisia. Määräaikaistarkastukset sovitaan lähtökohtaisesti aina etukäteen. Tarkastuksen suorittaminen vaatii etukäteisvalmisteluina mm. laitoksen lupapäätökseen, tehtyihin tarkkailuihin sekä aiempaan valvontahistoriaan tutustumisen. Uusille lupavelvollisille kohteille tehdään ensimmäinen tarkastus toiminnan aloittamisen yhteydessä. Tarkastuksessa on tärkeää varmistaa luvan antamisen edellytysten täytyminen ja annettujen lupamääräysten ymmärtäminen.

7.2.2 Muut tarkastukset

Tarkastaminen on ympäristönsuojeluviranomaiselle keskeinen asian selvittämisen keino. Kaikki ympäristönsuojeluviranomaisen tekemät tarkastukset eivät kuitenkaan ole suunnitelmallisia. Tarkastuksia tehdään myös aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamiseksi sekä valitusten ja yleisöilmoitusten perusteella. Tarkastus on pääsääntöisesti tarpeen tehdä ympäristön pilaantumisen vaara aiheuttavan onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun vastaavan seikan vuoksi. Nämä tarkastukset ovat ensivaiheessa maksuttomia. Hallintopakopäätöksen valvomiseksi tehty tarkastus on kuitenkin maksullinen.

7.2.3 Maa-aineslain mukaiset tarkastukset

Ennen ottotoimintaan ryhtymistä alueella suoritetaan aloittamistarkastus. Tarkastuksessa käydään luvanhakijan kanssa läpi luvan ehdot, määräykset ja muut velvoitteet. Ottotoiminnan aikana alueelle tehtävien tarkastusten määrä riippuu toiminnan laajuudesta, ottajan omasta seurannasta ja ympäristötekijöistä. Ottoalueelle, jolla ottotoiminta on aktiivista, tehdään tarkastus kerran vuodessa.

Toimintaa seurataan säännöllisesti tehtävillä tarkastusmittauksilla. Mittaustiheys vaihtelee riippuen alueen ottotoiminnan laajuudesta, ympäristötekijöistä sekä toiminnanharjoittajan omasta valvonnasta. Ottotoiminnan aikaisissa mittauksissa keskitytään mittaamaan alinta ottotasoa ja rintaman etenemistä. Säännöllisten mittausten lisäksi suoritetaan tarvittaessa valvojan pyynnöstä tarkistusmittauksia.

Lopputarkastus suoritetaan alueella, kun ottotoiminta on päätynyt ja luvan edellyttämät maisemointityöt on suoritettu. Lopputarkastuksessa varmistetaan, että maisemointi on ollut asianmukaista. Maisemoinnissa kiinnitetään huomiota luiskien turvallisuuteen, maisemaan sopivuuteen sekä istutuksien toteutukseen.

7.3 Luvan muuttamisen tarpeen arviointi

Ympäristöluvan myöntämistä koskeva päätös määrätään olemaan voimassa toistaiseksi (YSL 87 §). Yhteisluvut, joihin sisältyy sekä maa-aineslain että ympäristönsuojelulain mukainen lupa, ovat voimassa maa-ainesluvan voimassaoloajan. Lupaviranomainen voi ympäristönsuojelulain 90 § perusteella täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 54 §:n nojalla saadun erityisen selvityksen perusteella. Myös toiminnanharjoittaja voi hakea ympäristöluvan muuttamista. Lupaviranomaisen on lisäksi YSL 89 §:n nojalla muutettava lupaa, jos parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisen vuoksi päästöjä voidaan olennaisesti vähentää ilman kohtuuttomia kustannuksia tai toiminnan ulkopuoliset olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet ja luvan muuttaminen on tämän vuoksi tarpeen. Jos luvan muuttaminen tulee vireille muun kuin toiminnanharjoittajan aloitteesta, lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista kuultava toiminnanharjoittajaa ja esitettävä tälle tarvittaessa yksilöity pyyntö toimittaa luvan muuttamisen perusteen ja tarpeen arvioimiseksi tarpeelliset selvitykset.

Tästä syystä valvonnan yhteydessä seurataan ympäristöluvan ajantasaisuutta. Valvontaviranomaisen tulee osana valvontatoimintaansa arvioida luvan muuttamisen perusteiden olemassaoloa. Tällöin tulee arvioida esimerkiksi toiminnan aiheuttamaa pilaantumisen vaaraa tai toiminnan mahdollisesti aiheuttamaa ympäristönsuojelulain 16–18 §:ssä säädetyn kiellon vastaisuutta. Myös toimintaympäristön olennainen muuttuminen tai luvan myöntämisen jälkeen asetetut uudet vaatimukset voivat laukaista luvan muuttamisen tarpeen. Jos valvonnassa havaitaan, että perusteet luvan muuttamiselle ovat olemassa, on ympäristönsuojeluviranomaisen käynnistettävä luvan muuttamisprosessi.

7.4 Raporttien ja selvitysten tarkastaminen

7.4.1 Lupamääräyksissä edellytetyt selvitykset

Lupapäätökset voivat sisältää lisäselvitysten tekemiseen velvoittavia lupamääräyksiä, joihin on yleensä liitetty myös määräaika. Näiden selvitysten valvonta on tärkeä osa lupavalvontaa. Valvonta koostuu määräajan noudattamisen valvonnasta sekä selvitysten riittävyyden arvioinnista. Selvitysten perusteella harkitaan, tarvitaanko jatkotoimenpiteitä.

7.4.2 Vuosiraportointi

Ympäristölupapäätöksiin liittyy yleensä toiminnan vuosiraportointi. Raportoinnilla ei ole standardimuotoa, se toteutetaan vapaamuotoisena. Vuosiraportti on yleensä edellytetty toimittamaan seuraavan vuoden helmi-maaliskuussa. Vuosiraportin tarkastaminen on osa ympäristönsuojelulain maksullista valvontaa.

Jos vuosiraportit eivät ole tulleet määräaikaan mennessä tai ne ovat puutteellisia, pyytää ympäristönsuojelu puuttuvat raportit tai tiedot luvan haltijoilta puhelimitse, sähköpostilla ja tarvittaessa kehotuskirjeellä. Vuosiraportin vastaanottamisesta lähetetään sähköpostitse kuittaus toiminnanharjoittajalle. Vuosiraportit tarkistetaan ja niiden perusteella arvioidaan toiminnan luvanmukaisuus sekä jatkovalvonnan tarve. Tarvittaessa toiminnanharjoittajalta voidaan pyytää lisätietoa raportissa esitetyistä asioista. Tarkastuksen jälkeen vuosiraportti viedään tiedoksi rakennus- ja ympäristölautakunnalle.]

Jos toiminta on olennaisesti laajentunut tai muuttunut, on aloitettava neuvottelut uuden luvan tarpeesta.

Kaikissa luvissa ei ole vuosiraportointivelvoitetta. Tällainen määräys puuttuu useimmiten vanhoista lupapäätöksistä. Niiden osalta valvontaviranomainen voi erikseen pyytää toimittamaan vuosiraportointia vastaavia tietoja.

Kunnan ympäristölupaviranomaisen hyväksymien ympäristölupien vuosiraporttien lisäksi ympäristönsuojelu käy läpi aluehallintoviraston luvittamien ja ELY-keskuksen valvomien laitosten vuosiraportit erityisesti Kilpilahden teollisuusalueelta.

7.5 Tarkkailutulosten seuranta

Toiminnanharjoittaja saatetaan vuosiraporttien lisäksi velvoittaa ympäristöluvassa suorittamaan toiminnan päästö- ja vaikutustarkkailua esim. pinta- ja pohjavesinäytteenoton, savukaasumittausten tai melumittausten avulla. Tulokset veloitetaan toimittamaan valvontaviranomaiselle tarkistettavaksi välittömästi niiden valmistuttua ja/tai yhteenvetoraporttina. Tarkkailuraportit tarkastetaan niiden saavuttua. Tarkkailutuloksia verrataan luvan ehtoihin, yleisiin raja- tai ohjearvoihin sekä aiempiin tarkkailutuloksiin. Jos raja-arvot ylittyvät tai tarkkailutuloksissa havaitaan olennaisia muutoksia huonompaan, ryhdytään tarpeellisiin valvontatoimiin. Vuosiraportin tarkastamisen yhteydessä varmistetaan myös, että edellisen vuoden tarkkailutulokset on toimitettu asianmukaisesti. Tarvittaessa ryhdytään valvontatoimenpiteisiin tarkkailutulosten saamiseksi. Ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen tarkkailutulosten tarkastaminen on osa ympäristönsuojelulain maksullista valvontaa.

7.6 Hallintapakko ja tutkintapyyntö

Laadukas ja tehokas valvonta edellyttää, että viranomainen käynnistää ongelman havaittuaan korjaavat valvontatoimet. Asian käsittelyä jatketaan, kunnes tilanne on saatu hyväksyttävällä tavalla korjaantumaan. Kiireellisessä tapauksessa valvontaviranomainen voi keskeyttää toiminnan väliaikaisesti ympäristönsuojelulain 182 § nojalla tai antaa toimintaa rajoittavan määräyksen. Nämä tilanteet on tuotava viivytyksettä tiedoksi ja käsiteltäväksi ympäristönsuojeluviranomaisena toimivalle lautakunnalle.

Hallintopakkoprosessi alkaa yleensä kehotuksella. Samalla toiminnanharjoittajaa kuullaan määräyksenantamisesta ja määräyksen tehostamisesta uhkasakolla taikka teettämisen- tai keskeyttämisen uhalla. Mikäli tilanne ei ole korjaantunut annetun kehotuksen perusteella, annetaan määräys tehosteeseen. Määräyksen toteuttamista valvotaan ja tarvittaessa kuullaan asetetun uhan tuomitsemisesta sekä uuden tehosteen asettamisesta. Ellei tilanne ole edelleenkään korjaantunut, uhka tuomitaan ja samalla määräys uudistetaan uudella tehosteella.

Ympäristönsuojeluviranomaisella on lakisääteinen velvollisuus tehdä tutkintapyyntö poliisille havaitessaan epäkohdan, johon voi liittyä rikkomus tai rikos. Tutkintapyyntönsä tekemisen kynnyks on laissa melko matala. Tutkintapyyntö saadaan jättää tekemättä vain perustellusta syystä.

7.7 Jätelain laiminlyöntimaksut

Jätelain laiminlyöntimaksu on hallinnollisessa menettelyssä määrättävä seuraamusluonteinen maksu. Jätelaissa (§ 131) on luettelo tilanteista, joissa laiminlyöntimaksua voidaan soveltaa. Lähtökohtaisesti kyse on helposti todennettavista laiminlyönneistä, joiden toteennäyttäminen ei edellytä rikosoikeudellista tutkintaa. Laiminlyöntimaksua käytetään silloin, kun jätelain edellytykset sen määräämiseen täyttyvät.

7.8 Valvontaprojektit

Ajoittain voi olla tarpeen tarkastaa jonkin alueen tai toimialan kaikki toimijat tai otannan perusteella valitut kohteet projektimaisesti. Valvontaprojektit voivat olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun lainsäädännössä annetaan uusia, tiettyä toimialaa koskevia määräyksiä tai tällaisten määräysten toimeenpanon määräaika lähestyy.

Projektina toteutettavien tarkastuksien aiheena voi myös olla vain jokin tietty seikka, esim. jätehuoltoa koskevan kirjanpidon tarkastaminen tai lantalan mitoituksen ja kunnan tarkastaminen.

7.9 Lausunnot

Ennakkovalvonnassa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo yleistä etua antamalla lausuntoja kaavahankkeista, lupahakemuksista ja ilmoituksista. Lausuntojen antaminen on osa valvontatoimintaa. Lausunnoilla pyritään ennakolta saattamaan toisten viranomaisten tietoon seikat, jotka otetaan huomioon päätöksenteossa.

Ympäristölainsäädännössä yleinen etu määrittyy kestävän kehityksen tavoitteiden sekä ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta. Yleistä etua ei lausunnoissa tarkastella esimerkiksi taloudellisten, elinkeino- ja työvoimapolitiittisten tai yleisten alue- ja kunnallispolitiittisten intressien mukaisesti. Samaa ennakkovalvontaa liittyy myös maankäytön (kaavoitus) lausuntomenetelyihin ja niihin liittyviin tarkastuksiin ja energiakaivoista annettuihin lausuntoihin.

8 Valvontaohjelman toteutumisen arviointi

8.1 Valvontaohjelman toteutuminen ja sen laadinta

Valvontaohjelma laaditaan vuosittain. Ympäristönsuojelu arvioi sen toteutumista laatimalla yhteenvedon edellisen vuoden valvonnasta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Vuosiyhteenvedossa kuvataan toteutuneiden suunnitelmallisten tarkastusten määrä ja arvioidaan, miten toteutuma vastaa asetettuja tavoitteita (taulukko 6). Valvonnan vuosiyhteenvedossa kuvataan myös muiden kuin suunnitelmallisten tarkastusten määrä. Lisäksi yhteenvedossa kuvataan muut toteutuneet valvontatoimenpiteet kuin tarkastukset. Vuosiyhteenvedossa tarkastellaan myös valvonnan laatua sekä vaikuttavuutta. Toteutumisen seuraamisessa hyödynnetään tietojärjestelmiin kerättyä tietoa. Valvontaohjelmaa ylläpidetään jatkuvasti ja se päivittyy vuosittain. Siitä poistetaan vanhat ja siihen lisätään uudet valvontakohteet, tehdyt valvontatoimenpiteet sekä määräaikaistarkastusten yhteydessä tarkistettut riskinarvioinnit.

Valvontaohjelma vahvistetaan seuraavalle vuodelle rakennus- ja ympäristölautakunnassa vuosittain **marras-joulukuussa**. Valvontaohjelman vahvistamisen yhteydessä lautakunnalle esitetään yhteenvedo valvonnan yleisistä periaatteista sekä toimialoittaiset koosteet valvontakohteiden lukumäärästä ja suunnitelmallisen valvonnan määrästä. Samalla esitetään myös alustava arvio käynnissä olevan valvontavuoden toteutumisesta, jotta valvonnan kokonaistilanne voidaan ottaa huomioon uutta valvontaohjelmaa hyväksyessä.

Toteutumisen arvioinnissa saatuja tietoja hyödynnetään myös muussa toiminnan suunnittelussa ja resurssien kohdentamisessa

Valvonnan toteutumista arvioidaan osana toiminnan muuta seuraamista osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä. Valvonnan vuosiyhteenvedo tuodaan rakennus- ja ympäristölautakunnalle tiedoksi maaliskuussa.

Taulukko 6. Valvonnan yhteenvedo vuodelta 2020.

Ympäristöluvanvaraiset laitokset	Valvontaluokka	Kohteet	Tarkastukset
Metalliteollisuus	II-III	1	1
Energiantuotanto	-	0	
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi	I-III	5	2
Haihtuvia orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	II	1	0
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	I-II	7	5
Mineraalituotteiden valmistus	II-III	2	0
Eläinsuojat tai kalankasvatus	III-IV	3	1
Liikenne	III-IV	2	0
Jäte- ja vesihuolto			

– jätteen hyödyntämiskohteet	-	0	0
– jätteen vastaanotto ja käsittely	II-IV	6	2
Ampumaradat	II	1	0
Muu toiminta	III	1	1
YSL 28 §:n mukaiset kohteet	-	0	1
Yhteensä		29	12
Rekisteröitävät kohteet	Valvontaluokka	Kohteet	Tarkastukset
Asfalttiasemat	III	1	0
Jakeluasemat	I-II	16	7
Energiantuotanto (lämpölaitokset)	III	2	0
Kemialliset pesulat	III	1	0
Orgaanisia liuottimia kuluttava toiminta		1	0
Yhteensä		21	7
Yleinen ilmoitusmenettely	Ei kohteita		

8.2 Valvontasuunnitelman toteutuminen ja sen päivittäminen

Valvontasuunnitelma laaditaan neljäksi vuodeksi kerrallaan ja se noudattaa valtuustokauden rytmisiä. Valvontasuunnitelmaan voidaan tarvittaessa tehdä tarkennuksia ja sitä voidaan päivittää useamminkin, jos esim. lainsäädäntömuutokset tätä edellyttävät. Uuden valvontasuunnitelman laatimisen pohjana käytetään valvontajaksolta kertynyttä tietoa.

9 Valvonnan resurssit ja organisointi

9.1 Valvontaan käytettävissä olevat resurssit

Talousarvion 2021 mukaan ympäristönsuojelun tulosalueen toimintakulut vuonna 2021 ovat 600 000 euroa. Toimintatuottoarvio on 40 000 €. Ympäristönsuojelulla on vuoden 2021 alusta alkaen kaksi kustannuspaikkaa, ympäristönsuojelu sekä ympäristönsuojelun lupa- ja valvontasiat.

Ympäristönsuojelussa työskentelee kaikkiaan kahdeksan työntekijää. Ympäristövalvonnan parissa työskentelee 4,5 ympäristönsuojelutarkastajaa, ympäristöntutkimuspäällikkö ja ympäristönsuojelupäällikkö. Yhden tarkastajan työajasta noin 10 % on varattu lautakunnan sihteerin tehtäville, ja lisäksi kaksi tarkastajaa työskentelee osa-aikaisena (50 % ja 80 %). Lisäksi ympäristönsuojelussa työskentelee ympäristökasvattaja. Lupa- ja valvontatehtävien osuuden arvioidaan olevan noin 4,9 htv eli noin 65 % käytettävissä olevasta työajasta. Säännöllisen valvonnan osuuden arvioidaan olevan yhteensä noin 1,7 htv eli noin 22 % käytettävissä olevasta työajasta. Lupa- ja valvontatehtäviin

käytettävä työaika on kasvanut edelliseltä valvontakaudelta (vv. 2017–2020) 3,4 henkilötyövuodesta 4,9 henkilötyövuoteen ja säännölliseen valvontaan suunnattu työaika on samalla kyetty nostamaan 1,25 henkilötyövuodesta 1,7 henkilötyövuoteen. Syynä muutokseen on ollut mm. toimistosihteerin viran muuttaminen ympäristönsuojelutarkastajan viraksi, esimiehen aktiivinen osallistuminen valvontatyöhön sekä tehtävien jakautuminen aiempaa tasaisemmin henkilöstön kesken.

Taulukko 7 Valvontaresurssien suuntaaminen.

Nimike	Ympäristönsuojelun henkilöstö (htv)	Lupa- ja valvonta-tehtävät (htv)	Säännöllinen valvonta (htv)
Ympäristönsuojelupäällikkö	1	0,5	0,1
Ympäristöntutkimuspäällikkö	1	0,8	0,1
Ympäristönsuojelutarkastaja 1	1	0,8	0,3
Ympäristönsuojelutarkastaja 2	1	0,8	0,3
Ympäristönsuojelutarkastaja 3	1	0,8	0,3
Ympäristönsuojelutarkastaja 4	1	0,7	0,3
Ympäristönsuojelutarkastaja 5	0,5	0,5	0,3
Ympäristökasvattaja	1	0	0
Yhteensä (htv)	7,5	4,9	1,7

Säännöllisen valvonnan kohteille on nimetty vastuunvalvojat. Muiden valvontatehtävien osalta vastuulliset tarkastajat on määritetty tarkastajien tehtävänkuvassa.

Ympäristöministeriön valvontaohjeen mukaan valvontaan käytettävissä olevasta työajasta tulisi varata määräaikaistarkastuksiin noin 25–30 %. Muu aika jää raporttien tarkastuksiin, tarvittaviin ylimääräisiin tarkastuksiin, lausuntoihin, neuvontaan sekä muihin valvontatehtäviin.

Porvoossa ympäristövalvonnan työajasta noin 50 % on mennyt toimenpidepyyntöjen käsittelyyn, neuvontaan, yleisen edun valvontaan, toiminnan kehittämiseen ja seurantaan. Päätöksiin ja niiden valmisteluun on käytetty noin 30 % ja haitankärsijöiden ilmoittamien kohteiden valvontaan noin 20 % työajasta. Ennalta suunniteltuun valvontaan on jäänyt noin 10 % valvontaresurssista.

Suunnitelmakaudella 2021–2025 jatketaan vahvaa panostamista suunnitelmalliseen valvontaan ja sen kehittämiseen. Haittailmoitusten tutkintaan käytettävää aikaa pyritään vähentämään mm. valvonnan ohjekirjein.

9.2 Vuosittain tehtävät valvontatoimenpiteet

Ympäristönsuojelu toteuttaa valvontaa tekemällä tarkastuksia, antamalla lausuntoja, käsittelemällä lupa- ja ilmoitusasioita sekä osallistumalla oman alansa asiantuntijoina erilaisiin suunnittelukokouksiin.

Määrällisesti eniten työllistävät valvontakirjeet ja sähköpostit. Covid-19- rajoitukset vähensivät tarkastuksien määrä jonkun verran aiemmista vuosista.

9.3 Tehtävien priorisointi

Koska kaikkia lakisäätteisiä tehtäviä ei aina voida hoitaa viivytyksettä, on tehtäviä tarpeen priorisoida. Ympäristövalvonnan tehtävien lakisäätteisyyden vuoksi ei mitään osa-aluetta ole mahdollista jättää kokonaan hoitamatta. Priorisointi tehdään niin, ettei ympäristönsuojelun kannalta merkittävimpien asioiden käsittely viivästy tarpeettomasti.

Valvontaa priorisoidaan seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Kiireelliset ja akuutit valvontatapaukset

- Tilanteet, joissa ympäristövahingon, laitoksen toimintahäiriön tai muun vastaavan tilanteen vuoksi voi aiheutua vakavaa vaaraa terveydelle tai ympäristölle luokitellaan kiireellisimmiksi.
- Kun on vaara peruuttamattomista vahingoista ympäristölle, terveydelle tai omaisuudelle, vahingot saattavat viivytyksestä suurentua tai valvonta vaikeutua, asiaan reagoidaan mahdollisimman nopeasti.
- Valvonnan kiireellisyyttä nostaa, jos on kysymys pohjavesialueesta tai muodostuu merkittäviä määriä vaarallista jätettä.

Lupavalvonta

- Lupavalvontaa toteutetaan valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti, ja se perustuu laitoskohtaiseen ympäristöriskin arviointiin.
- Maa-ainelupia valvotaan säännöllisesti vuosittaisen katselmuksen yhteydessä ja muun valvonnan yhteydessä.
- Valvonnassa havaitut epäkohdat kirjataan tarkastusmuistioon ja ne pyritään poistamaan neuvotteluteitse sovittuun määräaikaan mennessä.
- Mikäli asia ei korjaannu, käytetään tarvittaessa hallintopakkoa.
- Poliisille tehdään tutkintapyyntöjä lainsäädännössä esitetyin perustein.

Vireillepanoasiat

Kirjalliset vireillepanot ja viranomaisen itse vireille panemat asiat käsitellään vireillepanon kiireellisyyden huomioiden saapumisjärjestyksessä.

Toimenpidepyynnöt

- Toimenpidepyyntöjen tarpeellisuus ja kiireellisyys harkitaan tapauskohtaisesti.
- Käsitteilyyn otetaan toimenpidepyynnöt, jotka koskevat säännöllisen valvonnan kohteita, tai jos on ilmeistä, että asia edellyttää viranomaisen omaa vireillepanoa.

- Vähäisiksi arvioidut haittailmoitukset kirjataan, mutta niitä otetaan käsiteltäväksi vain haitankärsijän kirjallisesta vireillepanosta tai muista erityisistä syistä.

9.4 Osaamisen ylläpito ja kehittäminen

Ympäristönsuojelun lainsäädäntö elää ja muuttuu. Myös EU:n direktiivien soveltamisessa ja voimaantulossa tapahtuu muutoksia. Teknologia, tuotantotavat sekä päästöjen mittaus- ja seuranta-tekniikat kehittyvät ja tietotekniikan ohjelmistoja päivitetään. Nämä edellyttävät henkilöstön jatkuvaa, ajantasaista koulutusta.

Ympäristövalvonnan henkilöstö seuraa aktiivisesti alalla tapahtuvaa kehitystä ja lainsäädännön muutoksia. Osaamista ylläpidetään ja kehitetään vuosittain tehtävän koulutussuunnitelman ohjauksella. Talousarvioon varataan tarvittava koulutusmääräraha.

9.5 Tietojärjestelmät

Ympäristönsuojelulla on käytössään Sitowisen Louhi-tietojärjestelmä, jossa on erikseen rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun käyttöön suunnatut sovellukset. Järjestelmä ei vastaa ympäristönsuojelun tarpeita

Kaikki virallinen lähtevä ja saapuva posti kirjataan Innofactorin Dynasty-asiahallintaohjelmaan, mistä voidaan tarkastaa tietyn asian kaikki käsittelyvaiheet. Kukin viranhaltija vastaa itsenäisesti hoitamiensa asioiden kirjaamisesta. Vuoden 2021 aikana toteutetaan valvontakaudella 2017–2020 laaditun uuden tiedonohjaussuunnitelman (TOS) sekä uuden Dynasty 10-asiahallintajärjestelmän käyttöönotto.

Jätelain 100 §:n mukaisesti jätehuoltorekisteriin merkittävät jätteenkeräystoiminnot merkitään valtionhallinnon ylläpitämään YLVA-tietojärjestelmään. Myös ympäristönsuojelulain 65 §:n nojalla rekisteröivät toiminnot merkitään YLVA-tietojärjestelmään. Maa-ainesten ottoa koskevat tiedot kootaan vuosittain NOTTO-tietojärjestelmään.

Ympäristönsuojelun valvonnassa hyödynnetään Louhen ja YLVA:n lisäksi myös muita tietojärjestelmiä, kuten Suomen ympäristökeskuksen tarjoamaa avointa dataa.

Sähköpostitse saapuneet haittailmoitukset kootaan erilliseen kansioon.

9.6 Asiakaspalvelu ja viestintä

Asiakkaat ohjataan ensisijaisesti Porvoon palvelupiste Kompassiin, missä heille voidaan tarjota yleisluontoista opastusta ja antaa tarvittavia hakemus- ja ilmoituslomakkeita. Yksityiskohtaisempaa neuvontaa tarvitsevat asiakkaat ohjataan eteenpäin ympäristönsuojeluun aiheesta vastaavalle viranhaltijalle.

Asiakkaat ottavat ympäristönsuojeluun yhteyttä myös suoraan puhelimitse ja sähköpostitse sekä sopivat tarvittaessa viranhaltijoiden kanssa tapaamisajan.

Ympäristönsuojelun internetsivut pyritään pitämään ajantasaisina ja niitä päivitetään tarvittaessa.

9.7 Delegoinnit

Kaupungin kaupunginvaltuuston 11.6.2020 hyväksymässä hallintosäännössä ympäristönsuojelupäällikölle on osoitettu seuraavat tehtävät:

1. Ottaa vastaan tilapäistä erityisen häiritsevää melua tai tärinää aiheuttavaa toimintaa koskevia ilmoituksia.
2. Toimia maankäyttö- ja rakennuslain 103 f §:n 2 momentin mukaisena viranomaisena ja myöntää hakemuksesta vapautuksen saman säännöksen 1 momentissa tarkoitetusta velvollisuudesta johtaa kiinteistön hulevedet kunnan hulevesijärjestelmään.
3. Päättää ympäristönsuojelulain 157 §:ssä säädetyistä poikkeamista.

Rakennus- ja ympäristölautakunta on päätöksellään 28.5.2019 § 55 siirtänyt ympäristönsuojelupäällikölle, ympäristöntutkimuspäällikölle sekä ympäristönsuojelutarkastajille seuraavat toimivaltansa kuuluvat tehtävät:

1. ympäristönsuojelulain 115 d §:n (ilmoituksenvarainen toiminta) mukaisen päätöksenteon, 116 §:n (ilmoitus toiminnasta rekisteröintiä varten), 118 §:n (melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta), 119 §:n (koeluonteinen toiminta), 120 §:n (poikkeukselliset tilanteet) mukaisten ilmoitusten käsittelyn ja 122 §:n mukaisen päätöksenteon
2. jätelain 100 §:n mukaisen ilmoituksen (ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin) tarkastamisen ja rekisteröinnin
3. vesilain 18 luvun 1 §:n (531/2014) mukaisten tietojen merkitsemisen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään
4. merenkulun ympäristönsuojelulain 9 luvun 4 §:n jätehuoltosuunnitelman hyväksymisen ja merkitsemisen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään
5. ympäristönsuojelulain 182 §:n väliaikaisen määräyksen antamisen kiireellisessä tapauksessa (175 §:n mukainen määräys ja 181 § mukainen toiminnan keskeyttäminen)
6. jätelain 126 §:n mukaisen määräyksen antamisen kiireellisessä tapauksessa
7. maa-aineslain (555/1981) 15 §:n (463/1997) ottamisen keskeyttämisen kiireellisessä tapauksessa
8. vesilain 14 luvun 11 §:n toiminnan keskeyttämisen kiireellisessä tapauksessa
9. ulkoilulain 21 ja 25 §:n (1343/1994) mukaisten määräysten antamisen ja toiminnan kieltämisen kiireellisissä tapauksissa
10. lupa-asian siirtämisen aluehallintoviranomaisen ratkaistavaksi ympäristönsuojelulain 36 §:n mukaisesti
11. ympäristöluvan raukeamisesta päättämisen ympäristönsuojelulain 88 §:n mukaisesti
12. poikkeusten myöntämisen talousjätevesien käsittelyä koskevista vaatimuksista ympäristönsuojelulain 157 §:n mukaisesti
13. poikkeusten myöntämisen kunnan ympäristönsuojelumääräyksistä ympäristönsuojelulain 202 §:n mukaisesti

14. vesihuoltolain 11 §:n ja 17 c §:n (681/2014) mukaisista vapautushakemuksista päättämisen
15. maastoliikennelain 30 §:n 2 momentin mukaisen luvan myöntämisen yksittäiselle tapahtumalle
16. vesiliikennelain 21 §:n 2 momentin mukaisen luvan myöntämisen yksittäiselle tapahtumalle
17. Porvoon alueellisten jätehuoltomääräysten 15 §:n tarkoittaman jätteen laadun hyväksymisen sekä 34 §:n mukaisen päätöksenteon (jätehuoltosuunnitelman tarve yli 1000 henkilön yleisötapahtumissa)
18. tarkkailusuunnitelmien hyväksymisen
19. maa-ainesten ottolupiin ja ympäristölupiin liittyvien vakuuksien hyväksymisen, valvomisen ja vapauttamisen
20. ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnon tai vastineen antamisen hallinto-oikeuksille, korkeimmalle hallinto-oikeudelle, aluehallintovirastolle ja kaupunkisuunnitteluksikölle, jos rakennus- ja ympäristölautakunta ei kokousaikataulunsa puitteissa pysty asiaa käsittelemään
21. ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnon antamisen ympäristönsuojelumääräysten nojalla tehtävistä ilmoituksista, lausunnon antamisen jätehuoltoviranomaiselle jätehuoltomääräyksistä poikkeamisesta sekä lausunnon antamisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusselle meluilmoituksesta.

Lisäksi rakennus- ja ympäristölautakunta on päättänyt 28.5.2019 § 55 antaa ympäristönsuojelupäällikölle, ympäristöntutkimuspäällikölle ja ympäristönsuojelutarkastajille kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain 7 §:n, ympäristönsuojelulain 22 §:n, vesilain 14 luvun 11 §:n ja Porvoon kaupungin hallintosäännön 7 §:n perusteella:

22. ympäristönsuojelulain 172 §:n tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden ja 188 §:n mukaisen oikeuden ilmoituksen tekemiseen poliisille esitutkintaa varten
23. jätelain 122 §:n mukaisen tiedonsaantioikeuden ja 123 §:n tarkastusoikeuden sekä 136 §:n mukaisen oikeuden ilmoituksen tekemiseen poliisille tai tulliviranomaiselle
24. vesilain 14 luvun 3 §:n tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden sekä 14 luvun 2 §:n mukaisen oikeuden tutkintapyynnön tekemiseen
25. maa-aineslain 14 §:n tarkastus-, mittaus- ja näytteenotto-oikeuden sekä 18 §:n mukaisen oikeuden tehdä ilmoitus syyttäjäviranomaiselle syytteen nostamiseksi
26. kemikaalilain 48 §:n tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden
27. ympäristönsuojelulain 186 §:n, jätelain 134 §:n ja vesilain 14 luvun 14 §:n vireillepano-oikeuden.

9.8 Viranomaisten välinen yhteistyö

Ympäristönsuojelulain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Viranomaisten toimivalta on rinnakkainen. Jätelaisissa on erikseen säädetty tehtävistä, joissa toimivalta on vain nimetyllä valvontaviranomaisella. Vesilain 1 luvun 7 § tarkoitettuina valvontaviranomaisina toimivat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviran-

omainen. Vesilain mukaista hallintopakkoa käyttää AVI, mutta se ei muuten toimi valvontaviranomaisena. Ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 39 § edellyttää, että lupa- ja valvontaviranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä.

Porvoossa ympäristönsuojeluviranomainen on rakennus- ja ympäristölautakunta. Lupa- ja valvontaviranomaisia ovat myös rakennusvalvonta ja terveydensuojelu. Valtion lupaviranomaisena toimii Etelä-Suomen aluehallintovirasto (AVI) ja valvontaviranomaisena Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus). Pelastusviranomaisena toimii Itä-Uudenmaan pelastuslaitos ja poliisiviranomaisena Itä-Uudenmaan poliisilaitos. Ympäristöterveydenhuollon valvonta-alueeseen kuuluvat Porvoo, Loviisa, Sipoo, Lapinjärvi, Pornainen ja Askola.

Ympäristövahingon sattuessa yhteistyötä tehdään pelastuslaitoksen kanssa. Tällaisia tilanteita ovat muun muassa öljy- ja kemikaalivahingot, tehdaspalot tai liikenneonnettomuudet. Pelastusviranomainen aloittaa ensisijaisesti ympäristövahingon torjunnan. Ympäristöviranomaisen velvollisuus on tehdä maastotarkastus, arvioida vahinkotilanne ja tarvittavat toimenpiteet.

Sekä roskaaminen, että rakennuspaikan käyttö ympäristöä rumentavalla tavalla kuuluvat Porvoossa rakennus- ja ympäristölautakunnassa käsiteltäviin asioihin. Harkinta ympäristönsuojelulain tai maankäyttö- ja rakennuslain soveltamisesta tehdään tapauskohtaisesti yhteistyössä ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan kanssa.

Taulukko 9. Taulukko yhteistyötahoista

Yhteistyöviranomainen	Valvontakohteet
Rakennusvalvonta	rakennuslupahakemukset, energiakaivot, hajajätevesisuunnitelmat, ylijäämämaiden läjittäminen, roskaamiskohteet, hevostallit
Ympäristöterveydenhuolto	ympäristölupahakemukset, maatalouskohteet, tapahtumat, joissa elintarvikkeita, jätehuolto, talousvesiasiat
Kaupunkisuunnittelu	kaavahankkeet, kaavoituskatsaukset
Kuntatekniikka	yleiset alueet, infran rakentaminen ja ylläpito, pilaantuneet maat
Jätehuoltoviranomainen	jätelain kohteet, liittyminen jätehuoltoon
Maaseututoimi	maatalouskohteet, maatalouden ympäristönsuojelu
Vesi- ja jätehuoltolaitokset	vesi- ja jätehuollon valvontakohteet
Naapurikunnat ja Keski-Uusimaa	vaikutuksiltaan kunnan rajat ylittävät kohteet (melu, louhinta), ympäristörikokset,
Uudenmaan ELY-keskus	ympäristöluvat, MARA-kohteet, pilaantuneiden maiden puhdistaminen, onnettomuustilanteet, maatalouden ympäristönsuojelu, vesiensuojelu, luonnonsuojelu, yhteistyöryhmät
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	ympäristöluvat
Itä-Uudenmaan pelastuslaitos	öljyntorjunta, öljysäiliöt, onnettomuudet, kemikaalivalvonta
Itä-Uudenmaan poliisi	rikkomustilanteet, ympäristörikostorjunnan yhteistyöryhmä, yhteiset valvontaiskut
TUKES	tarkastuskäynnit / kemikaalien varastointi
Ruokavirasto	maatalouskohteet/ lannoitteet, eläinperäiset jätteet
Museovirasto	ympäristölupien valmistelu, PIMA-kohteet

Tulli	tarkastuskäynnit, luvattomat kaatopaikat
SYKE	öljyvahingot merialueella, jätteiden siirrot
Kilpilahden ympäristönsuojelun yhteistyöryhmä	Kilpilahden alueen ympäristöasiat